

OPTIKEREN

Tidsskrift for norsk optometri og synsvitenskap

Nº4

Bli med inn i
Brillebussen

**BJØRN TOK
DOKTORGRAD**

**NYTT MEDISINSK
DIREKTIV**

**BLIKKONTAKT
MED DOWNS**

Studio

eyewear

[@studioeyewear.se](https://www.studioeyewear.se) // www.studioeyewear.se

Sold at premium retailers only

N^o4

NYHETER

REPORTASJER

FAGSTOFF

Forvirring om førerkort

Bjørn Gjerdrum tok doktorgrad

Aktuell forskning om syn

- 04 Leder**
- 06** Digitale avslutninger
- 07** – NOF informerer
– Kosttilskudd i SJOVS
– Verdens synsdag
- 08** Helseattest for førerkort
- 10** – Synsoppfølging av barn
– FN forplikter seg om syn
- 12** Veien videre for terapeutiske medikamenter
- 14** Nye regler for medisinsk utstyr
- 16** Bidrar til optikerutdanning
- 18** Uberettiget frykt for blått lys
- 46 Bransjenytt:**
  - Studio Eyewear
  - Kunoquist
- 48** – Nyansettelse Rodenstock
– Specsavers tenker nytt
- 49** – Ny administrerende direktør i Zeiss

- 20** Drømmen lever videre
- 22** Brillebussen, en mobil synsprøveklipp
- 26** Moldova har fått optikere
- 27** Fra murer til optiker
- 30** Gleden med fornøyde pasienter

- 34** Ny spesialitet vedtatt
- 36** Barn med Downs kommuniserer med blikket
- 38** Blind mann ser igjen
- 40** Ny studieplan bachelor optometri med oppstart høsten 2021
- 42** Blått lys, frie radikaler og AMD
- 44** Optikeren er en kunnskapsmedarbeider

Jobbsøker?
Se stillingsannonser bakerst i bladet

Forsidefoto:
Brillebussen tar imot både små og store til mobil synsundersøkelse
(Foto: Trude E. Henrichsen)

OPTIKEREN

ANSVARLIG UTGIVER

Norges Optikerforbund (NOF)
Øvre Slottsgt.18/20, 0157 Oslo
Telefon: 23 35 54 50
Epost: synsinfo@optikerforbund.no
www.optikerne.no

OPTIKEREN

www.optikeren.org
redaksjonen@optikerforbund.no

Redaktør
Dag Øyvind Olsen
Epost: dag@optikerforbund.no
Tlf: 92 45 00 39

REDAKSJONSKOMITÉ

Maria Jahr, Solveig Hovstein, Merete Bøe,
Kristin Seland Ágústsdóttir, Dag Øyvind Olsen

ANNONSESALG

Stina Olsen Klæboe
Epost: stina@optikerforbund.no
Tlf: 23 35 54 50
Mobil: 92 29 28 74

DESIGN OG PRODUKSJON

Design: Bodoni
Trykk: Bodoni
Opplag: 2265

PLANLAGT UTGIVELSE

6 NUMMER PR. ÅR

NR.	MATERIELL- FRIST	UTG. DATO
5	17.09.21	25.10.21
6	12.11.21	20.12.21

VEILEDNING TIL ARTIKKELFORFATTERE

Se www.optikeren.org – For forfattere.
Optikeren legges i sin helhet ut på
www.optikeren.org. Meningsytringer i
tidsskriftets ulike innlegg deles ikke
nødvendigvis av redaksjonen eller NOF.

ISSN 0333-1598

DAG ØYVIND OLSEN
REDAKTØR

MANGE MULIGHETER

En nyutdannet optiker i sin første jobb.
En kvinne som driver optikerbutikk for menn.
En optiker som innredet en varebil til mobil synsklinikk.
En annen med doktorgrad innen refraktiv kirurgi.

Du møter alle disse menneskene i denne utgaven av Optikeren.
De er alle optikere. De viser med all tydelighet hvor allsidig yrket
kan være, enten man vier seg til forskning, virksomhet på nye veier,
eller å søke tilbake til hjemstedet for jobb.

Dette er budskap som trolig er viktige ved yrkesvalg og for at
optikere skal bli i yrket. Nå har over nitti nye studenter nettopp
startet på utdanningen, mens et nytt kull nyutdannede er i gang
med sin første jobb som optiker.

Trivsel på jobb blir tema for oss i høst og har du innspill, setter
vi pris på å høre fra deg.

I mellomtiden ønsker vi deg en god høst og god lesning. 📖

Dag Øyvind Olsen
Redaktør
dag@optikerforbund.no

AKTIVITETSKALENDER

Mange arrangementer også i 2021 er avlyst eller utsatt i sin opprinnelige form på grunn av Covid-19 pandemien.

Det holdes imidlertid svært mange faglige kurs på nettbaserte plattformer, og vi anbefaler å følge med på kalenderen på nettsiden til optikerne.no. Denne kalenderen oppdateres med nye arrangementer.

Mange webinarer settes opp med kort tidshorisont fra annonsering til arrangement.

24.-27. SEPTEMBER

SILMO Internasjonal brillemesse

Paris, Frankrike

www.en.silmoparis.com

4. OKTOBER

Specsavers Clinical Conference (digital)

<https://www.clinicalconference.eu/programme/>

3.-6. NOVEMBER

American Academy of Optometry

Boston, USA

www.aaopt.org

6.-7. NOVEMBER

Optometrikonferanse

København, Danmark

www.optometrikonferanse.dk

16.-18. NOVEMBER

Kongsberg Vision Meeting

Kongsberg, Norge

www.usn.no

PS! Du finner oppdatert informasjon på de aktuelle nettsidene

UNNGÅ SLITNE ØYNE. ONLINE OG OFFLINE.

EYEZEN™ enstyrkeglass er skapt for hverdagsaktiviteter – online og offline. Unngå trette og slitne øyne.

ESSILOR

Eyezen™

Slik ble det også i år: Studieavslutning på nett.

DIGITALE AVSLUTNINGER

Godt syn er viktig for et godt liv. – Du har en spesiell kompetanse nå. Ta deg selv og kompetansen din på alvor. Det sa instituttleder Bente Monica Aakre til årets avgangstudenter i optometri. **TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN**

Rektor Petter Aasen sa at et krevende år har gitt viktig kompetanse. Noen hadde samlet seg i små grupper foran skjermen, mens de fleste satt alene – slik mye av studietiden har vært det siste året da studieåret 2021 ble avsluttet for nye optikere og optikere med mastergrad i juni.

Dagen før var det presentasjoner av mastergradsprosjeper og instituttleder Aakre trakk frem at optikere med mastergrad er ambassadører for USN og faget.

– Det er viktig at det blir lagt frem kunnskap om syn, nedsatt syn og blindhet. Dere har jobbet med tidkrevende prosjekter med avansert metode og statistikk, sa Aakre og oppfordret optikerne til å fortsette å stille spørsmål, endre praksis og bruke nettverkene fremover. Og til å dele kunnskap.

Disse nyutdannede optikerne ble hedret med priser:

Beste kontaktlinsestudent 2. og 3. år: Karianne Gokstad Fritzøe (Sponsor: Johnson & Johnson Vision)

Beste kliniker: May-Len Hovden Bøhler (Sponsor: Brilleland)

Grete Helen Andersen er tildelt Sølvretinoskopet for beste mastergradsprosjekt av Norges Optikerforbund

Beste praksisstudent: Greta Saviciute (Sponsor: Specsavers)

Beste kontaktlinsestudent 3. år: Karianne Gokstad Fritzøe (Sponsor: Alcon)

Beste forbilde: Kristine Elise Pedersen (Sponsor: Krogh Optikk)

Disse masterkandidatene ble hedret med priser:

Beste student allmennoptometri: Victoria Elverhaug (Sponsor: c)optikk)

Beste student ortoptikk og pædiatrisk optometri: Marianne Kjærland (Sponsor: Interoptik)

Beste masterpresentasjon: Victoria Elverhaug (Sponsor: Specsavers)
USNs masterpris: Romi Prochnov

Sølvretinoskopet for beste mastergradsprosjekt gikk til Grete Helen Andersen. Hun har sett på hvordan samsvarer pasientens behov og optikers anbefaling?

Juryen trakk frem at kunnskapen oppgaven gir kan raskt benyttes til å endre praksis. Alle optikere bør sette seg inn i oppgaven for å oppnå bedre kommunikasjon på synsprøverommet.

Hovedfunnene i oppgaven ble omtalt i et intervju i Fagtidsskriftet Optikeren (1:2021), men nå skal Andersen også legge frem funnene for deltakerne på fagkonferansen i Stavanger i april neste år.

Grete Helen Andersen er en svært erfaren optiker med mange års praksis hos Brilleland i Oslo. Hun har tidligere delt av sine pasientkasus på fagkonferansen. 📍

Logobruk

Vi minner om at all ekstern bruk av Norges Optikerforbunds logo skal godkjennes av administrasjonen i NOF.

Nytt styremedlem

Nå har vi gått inn i ny styreperiode. Vi ønsker Martin Balke velkommen inn i styret, og vi gleder oss til videre samarbeide og en spennende høst.

NOF om skjermbruk blant barn

Helsedirektoratet skal komme med oppdaterte råd om skjermbruk blant barn. NOF er på høringslisten og vil formidle sine synspunkter.

Medlemsundersøkelse

Det jobbes med medlemsundersøkelsen i styret, og i de neste utgavene av Optikeren vil det presenteres resultater og intervjuer.

KOSTTILSKUDD I SJOVS

Det finnes et stort spenn i produkter, men kun et fåtall av kosttilskuddene for okulær helse tilfredsstillende den evidens-baserte AREDS 2-formulaen.

Slik konkluderer svenske forskere i en artikkel som nå er publisert i Scandinavian Journal of Optometry and Visual Science (SJOVS). Hele artikkelen kan du lese nå på SJOVS sin nettside. Den finner du på www.sjovs.org eller du kan klikke deg videre på nettsien til Norges Optikerforbund optikerne.no.

I SJOVS settes også tørre øyne i norsk optometrisk praksis under lupen.

Her kan du dessuten lese om faktorer som påvirker multifokal elektroretinogram og videre henvisning i rutinemessig italiensk optometrisk praksis mot en kunnskapsbasert modell.

VERDENS SYNSDAG

Torsdag 14. oktober er det Verdens synsdag. Den dagen kan DU bidra til å gi synshjelp til noen som trenger det.

Vær kreativ, finn på noe der du jobber og vipps pengene til 571686, oppfordrer Humanitært utvalg i Norges Optikerforbund. Innsamlede penger går til synshjelp i Moldova, der nå første kull optikere er ferdig utdannet (se egen artikkel). Her har bidrag fra norske optikere og bransjen vår bidratt i mange år. Nå ser vi resultatene!

Mer informasjon om Verdens synsdag kommer i nyhetsbrev og på NOFs nettside i ukene fremover.

HELSEATTEST FOR FØRERKORT

Det er fortsatt krav om at bilførere over 80 år må ha helseattest.

TEKST: DAG ØYVIND OLSEN

Et flertall i Stortinget har vedtatt at kravet om helseattest for bilførere over 80 år skal skrotes. Synskrav er en del av denne helseattesten.

Samferdselsminister Knut Arild Hareide sa i juli at kravet om helseattesten likevel ikke fjernes 1. august, slik det ble opplyst om tidligere.

Han sier Samferdselsdepartementet trenger mer tid og at de vil ikke tidfeste når endringen trer i kraft. Departementet skal etter planen motta en rapport 1. oktober, og arbeidet vil fortsette etter den datoen.

– Vedtaket skal følges opp, men på en forsvarlig måte, sier samferdselsminister Knut Arild Hareide til NRK.

Flere organisasjoner, deriblant Norges Optikerforbund, har kritisert lovendringen som både uansvarlig og uforsvarlig. Den sittende regjeringen har heller ikke ønsket å fjerne kravet om helseattest.

Dette er en sak mediene har vært opptatt av. Generalsekretær Hans Torvald Haugo sier til VG at forbundet var motstandere av at aldersgrensen for obligatorisk helsesjekk for sjåfører for noen år tilbake ble økt fra 70 til 75 år. De kjempet imot da aldersgrensen i 2019 ble ytterligere økt til 80 år. Og de har vært sterkt imot Stortingets vedtak om å fjerne helsesjekken helt. Det er fordi det skjer noe med synet i 70-års alderen for de fleste.

– Svært ofte handler det om et redusert kontrastsyn. Et tilfredsstillende

kontrastsyn er helt avgjørende for å være trygg bak rattet. Mange har dårlig kontrastsyn uten at de selv er klar over det. Mens mange andre plager og sykdommer kommer brått og er svært merkbare, endrer synet seg ofte sakte. Det gjør at vi ikke er klar over hvor dårlig vi egentlig ser, understreker Haugo overfor VG.

Han nevner to typiske situasjoner i trafikken som kan være tegn på at det er på tide å oppsøke en optiker: At man oftere enn før opplever å være «på etterskudd» og for eksempel oppdager syklist, fotgjenger eller andre bilister lovlig sent. Eller at man bremses senere ned foran et kryss eller en fotgjengerovergang enn man har gjort før. ●

Forsker du innen optometri?

Søk om c)optikks forskningsstipend
på kr 75.000,-

Hvem kan søke?

- Alle som driver med forskning innen fagfeltet optometri
- Optikere i vanlig privat eller offentlig praksis som driver forskning
- Optikere i forskningsmiljø
- Optikere som forsker som del av utdanning (bachelor, master, PhD)
- Det er en forutsetning at kandidater innehar medlemskap i Norges Optikerforbund.

Søknadsfrist 15. september 2021

Søknaden vil bli vurdert av c)optikks stipendkomité

Se www.coptikk.no/forskning for fullstendige kriterier og søknadspapirer.

SYNS- OPPFØLGING AV BARN

Helsedirektoratet har publisert en ny oppdatert nasjonal faglig retningslinje for barn og syn.

Norges Optikerforbund har deltatt i utarbeidelsen av retningslinjen og arbeidet for optikers rolle ved vurdering av synsfunksjonen.

Det er viktig at optikere er oppdatert på punktene 4.2 og 5.2 som omhandler synsundersøkelse av barn på Helsestasjon, samt helsesamtale og helseundersøkelse av barn i 1. og 8. klasse.

- Vi skulle gjerne sett at rollen til optikere hadde vært tydeligere, men vi

vet at Helsedirektoratet har lagt merke til våre innspill, sier generalsekretær Hans Torvald Haugo.

Direktoratet håper at anbefalingene bidrar til at barn med synsproblematikk oppdages tidlig slik at de får nødvendig hjelp og oppfølging.

Retningslinjen omhandler hørsel, syn og språk for alle fra 0-20 år. ●

FN FORPLIKTER SEG OM SYN

FNs generalforsamling har gjort et historisk vedtak som forplikter medlemslandene til å gi verdens befolkning synshjelp.

Det er 1,1 milliarder mennesker i verden som lider av synstap eller blindhet som kan forebygges eller behandles. Målet er at de skal få bistand innen år 2030. Da skal befolkningen i medlemslandene sikres synshjelp, og øyehelse skal bli en del av deres mål for bærekraftighet.

Det er nemlig slik at unødvendig synstap ikke bare har en stor personlig kostnad. Det koster også samfunnene og landene svært mye, estimert til 411 milliarder dollar i tapt produktivitet årlig.

FN har vedtatt å følge planen "Vision for Everyone: Accelerating action to achieve the Sustainable Development Goals". ●

FREM TIDEN INNEN KORRIGERING AV PRESBYOPI HER BEGYNNER

Kommer i høst!
For mer informasjon, kontakt din lokale CooperVision-representant.

EN EVOLUSJON INNEN MULTIFOKAL LINSEDESIGN

Til forskjell fra de fleste linsedesign bruker Binocular Progressive System™ fra CooperVision® ulike designtyper på linsen for å optimere synet for alle grader av presbyopi.¹

EN EVOLUSJON INNEN ENKEL TILPASSING

Enkel og fremgangsrisk tilpassing¹ med Binocular Progressive System™ fra CooperVision®. Støttes også i OptiExpert™.

EN EVOLUSJON INNEN TILGJENGELIGE STYRKER

MyDay® multifocal tilbyr størst styrkeomfang av alle multifokale endagslinser.^{2,3}

Anbefal MyDay® multifocal i dag.

1. CVI data on file 2020. Prospektiv, dobbeltblind, bilateral énokusstudie med MyDay® multifocal; n=104; 2. MyDay® multifokal sfærisk styrkeomfang +8,00D og -12,00D, CVI data on file 2020. Basert på styrkeområde og kombinasjonsmuligheter (sfære og add) hos samtlige myke multifokale endagslinser fra CVI, J&J, B+L og Alcon i Storbritannia, Frankrike, Tyskland og Italia i oktober 2020. Gjelder ikke kosmetiske og fotokromatiske linser. Gjelder ikke linser med flere basiskurver. 3. Tilgjengelig fra juli 2021.

VEIEN VIDERE FOR TERAPEUTISKE MEDIKAMENTER

Ved å endre praksis, inkludert bruk av terapeutiske medikamenter, vil optikere kunne avlaste andre deler av helsetjenesten med anslagsvis 20% av dagens pasientmengde. Dette vil være et betydelig bidrag for å gjøre øyehelsetjenesten i stand til å møte den fremtidig økende pasientmengden innen øyehelse.

TEKST: KRISTIN SELAND ÁGÚSTSDÓTTIR

Gjennom en rapport som Erik Roberstad la frem for landsmøtet i 2019, fremgår det at optikere ved å tilegne seg kunnskaper og rettigheter innen behandling av øyesykdom, kan bidra til betydelig avlastning av spesialisthelsetjenesten innen syn og øyehelse. Rapporten er et resultat av Norges Optikerforbunds (NOF) «Arbeidsplan 2017-2021», og et ledd i sonderinger i forhold til optikers bruk av terapeutiske medikamenter.

Det er flere land i Europa der optikere allerede har denne rettigheten, eller der

det nå jobbes aktivt med å få denne. Andre land diskuterer mulighetene for å skape en bedre førstelinjehelsetjeneste ved bruk av optikere. Det anses generelt som fornuftig at pasientene kan få gode og trygge helsetjenester i nærheten av der de bor. Dette gjelder også syn og øyehelse.

På landsmøtet 2021 ble det med 93% av stemmene vedtatt at NOF skal iverksette utredning av mulighetene for å etablere en utdanning som etter hvert kan gi rettigheter i forhold til bruk av terapeutiske medikamenter.

Landsmøtet ønsket også at NOF skal jobbe aktivt fagpolitisk for at optikere på selvstendig grunnlag får tilgang til disse medikamentene.

Vedtaket gir NOF i oppdrag å se på om det er grunnlag og mulighet for å etablere en utdanning i Norge for bruk av terapeutika. Dette må gjøres gjennom et samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN), og det må sikres at utdanningen blir tilpasset den norske optikermodellen. Sykepleierne har allerede flere myndighetsgodkjente utdanninger som gir ulike typer rettigheter. Dette kan være en modell som også passer godt for optikere.

Det fagpolitiske arbeidet for å oppnå forståelse for at optikere kan behandle pasienter med medikamenter, kan bli utfordrende. Tradisjonelt har leger markert motstand mot denne type endringer. Det videre arbeidet avhenger således av at politikere og myndigheter ser nytteverdien og mulighetene som ligger i at optikere kan behandle selvstendig.

- Ingen må tro at dette er enkelt og at bruk av terapeutika er en lavt hengende frukt, sier generalsekretær Hans Torvald Haugo. – Erfaringene fra jobben med å gi optikere tilgang til å bruke diagnostiske medikamenter, tilsier at det er mange måter å se den samme saken på, og at dette også vil gjelde bruk av terapeutika hos optiker, fortsetter han. Haugo er klar på at det er på tide at tematikken løftes opp og at arbeidet starter, slik at norske optikere skal være i stand til å bidra i samfunnet på en god måte i fremtiden. ●

I HVERT ENESTE BRILLEGLASS

250 000x SKARPERE SYN

ØK SUKSESSEN DIN MED B.I.G. VISION® -
BIOMETRIC INTELLIGENT GLASSES
FRA RODENSTOCK

Øynene våre beveger seg opptil 250 000 ganger om dagen. Biometrisk intelligente glass gir skarpest mulig syn i alle disse øyeblikkene - et perfekt argument for å kjøpe briller hos deg: imponer nye og eksisterende kunder med B.I.G. progressive glass!

DIFFERENSIER DEG PÅ TO MÅTER:

1. Med B.I.G. Vision® er du synseksperter innen biometrisk intelligente glass.
2. Med en DNEye® Scanner fra Rodenstock kan du tilby en enestående høykvalitets glassportefølje: Biometric Intelligent Glasses.

SE FRAM TIL MER B.I.G. VISION®

både på rodenstock.no og i din butikk

Dag Henrik Austad
Mob: 916 43 915

Erik Paulsen
Mob: 995 99 611

Tina Hauff
Mob: 995 00 802

Kontakt din glassrepresentant hos Rodenstock eller kundeservice for mer informasjon: post@rodenstock.no • tlf: 32 77 02 20

Kontakt din
glass-
representant

RODENSTOCK

Because every eye is different

©Colourbox

NYE REGLER FOR MEDISINSK UTSTYR

EU har vedtatt et nytt regelverk for medisinsk utstyr (MDR) inkludert briller og kontaktlinser. Alle typer kontaktlinser klassifiseres nå som medisinsk utstyr.

TEKST: HANS TORVALD HAUGO

EU-kommisjonen ønsker å bedre pasientsikkerheten og øke tilgjengeligheten til medisinsk utstyr. De nye reglene skjerper kontrollen av utstyret og markedsføringen. Endringene påvirker optikere og ansvaret optikere har for produktene som selges i butikk. Optikere regnes etter reglene ikke som produsenter når det slipes inn briller. MDR regulerer produktene, ikke fagpersonene eller fagutøvelsen.

OPTIKERENS FORMELLE ROLLE

I Norge har optiker vært regnet som tilbydere og sammenstillere/montør av CE-merkede produkter. I noen få unntakstilfeller også som produsent av «individuell tilpasset medisinsk utstyr». I vedlegget til det nye europeiske regelverket beskrives rollen ganske likt som dette. Optiker beskrives som en som setter sammen to allerede godkjente enheter – når en CE-merket

innfatning får tilpasset CE-godkjente brilleglass.

EU beskriver briller til korreksjon av synsfeil som «adaptable medical devices». På norsk vil dette kunne oversettes til «tilpasset medisinsk utstyr». Hvordan norske myndigheter vil se på dette er ikke fullstendig kjent, men rent praktisk vil det trolig ikke bli store endringer i optikers rolle.

HVA REGNES SOM MEDISINSK UTSTYR?

For å forstå det nye regelverket må man også ha oversikt over definisjonen av medisinsk utstyr. Det er ikke naturlig for alle å tenke at briller og kontaktlinser er en del av dette omfattende regelverket som skal beskytte brukerne mot produktfeil og feil bruk. Det er mer enn 500 000 ulike produkter som reguleres i ordningen, så synshjelpemidler er en liten del.

Medisinsk utstyr deles inn i fareklasser: Klasse I har lavest risiko, Klasse III har høyest risiko.

- Klasse I: Brilleinnfatninger og brilleglass
- Klasse IIa: Alle typer kontaktlinser
- Klasse IIb: Kontaktlinsevæsker

I tillegg til dette håndterer og selger optiker mange andre type utstyr og produkter som er regulert.

Medisinsk utstyr er definert som ethvert produkt som brukes for å diagnostisere, forebygge, lindre, kompensere eller behandle sykdom, skader eller funksjonsproblemer hos mennesker. Optikere benytter medisinsk utstyr hele tiden, både når vi undersøker og diagnostiserer, men også når vi behandler ulike synsfeil for eksempel med briller eller kontaktlinser.

Alt medisinsk utstyr skal være CE-merket, med unntak for individuelt tilpasset medisinsk utstyr.

Norges Optikerforbund har i mange år jobbet for at kontaktlinser uten styrke, såkalte «partylinser», skal reguleres på samme måte som andre kontaktlinser. Dette er endelig på plass! EU mener at slike linser uten styrke skal reguleres på samme måte som annet salg av kontaktlinser. Norges Optikerforbund håper norske myndigheter følger opp dette slik at vi unngår unødvendig tap av syn på grunn av uvettig kontaktlinsebruk eller ved salg av direkte helseskadelige produkter.

NÅR ER PRODUKTET OPTIKERS ANSVAR?

Frem til nå er det optikeren som har hatt det formelle ansvaret som produsent av individuelt tilpassede briller (slipt i butikk), da disse i det tidligere regelverket ble klassifisert som *medisinsk utstyr laget på mål*.

I det nye regelverket blir ikke briller med styrke lenger regnet som medisinsk utstyr laget på mål. Nå tenker man at brillen og glassene hver for seg er medisinsk utstyr som tilpasses brukeren. Dette forenkler registreringskravene til brillen.

Vær oppmerksom på at hvis du som optiker velger å kjøpe inn brillefatninger eller brilleglass fra et land utenfor EU, og produktet ikke er CE-merket, regnes du som produsent etter regelverket med de krav som settes til dette: risikoanalyse, klinisk evaluering av produktet, merking og sporbarhet. I disse tilfellene skal også optiker gjennomføre markedsovervåkning av produktet slik at det kan trekkes tilbake fra markedet ved eventuelle feil. Når det gjelder kontaktlinser er det, og har alltid vært, den som lager selve kontaktlinsen som regnes som produsent.

ØKT OPPMERKSOMHET PÅ PASIENTSIKKERHET - HARMONISERING

Endringene i regelverket kommer som en konsekvens av ønsket om bedret pasientsikkerhet. Det opprettes en egen Europeisk database (EUDAMED) som skal inneholde opplysninger om produsent, hvilke produkter de har ansvar for, kliniske vurderinger gjort i forhold til de medisinske produktene, sertifikater på produktene samt hvilke skader de ulike produktene har forårsaket. Dette skal være en åpen database som alle kan få tilgang til når den er ferdig etablert i 2025. Alle produsenter skal innrapportere egen virksomhet og produkter i databasen.

Ved gjennomgang av regelverket for medisinsk utstyr var det et ønske om større likhet og harmonisering i

Europa. Noen land har ansett briller som selvstendige produkter, andre som standard medisinsk utstyr og andre igjen som medisinsk utstyr etter mål.

Norges Optikerforbund har gjennom medlemskapet i European Council of Optometry (ECOO) jobbet for like regler i hele Europa. Med den nyeste veiledningen til regelverket som ble vedtatt i EU i mars 2021, ble det fastslått at optikere normalt ikke skal regnes som produsent i regelverkets forstand. Hadde vi det, skulle hver enkelt brille ut til forbruker blitt underlagt strenge rutiner med sterkt økede kostnader for forbruker.

Med denne løsningen slipper optikere regelverkets strenge krav til produsenter av medisinsk utstyr samt registrering av ferdig slipte briller i UDI. I dag skal norske optikerbedrifter registrere seg i «Medisinsk utstysregister». Det er ikke mottatt informasjon om at dette skal endres.

SKJERPET OVERVÅKNING

Produsent av medisinsk utstyr må ivareta strengere krav til kvalitet, funksjonalitet og sikkerhet ved utstyret. Alt medisinsk utstyr skal merkes med et unikt identifikasjonsnummer (UDI) så produktet kan spores hele veien fra produsent til pasient. Dette kravet fases inn fra neste år og gjelder alt medisinsk utstyr fra 2025. Merkingen kan i visse tilfeller komme frem på en følgeseddel som skal følge produktet. Dette vil for eksempel gjelde kontaktlinser og brilleglass – kanskje også brilleinnfatninger. Hvordan dette løses for fatningene er ikke avklart. ●

Vi i er virkelig glade for å kunne bidra til økt faglig kompetanse i Kenya, sier produkt og fagsjef i Krogh Optikk Rita Aadne Ludviksen. (Foto: Krogh Optikk)

BIDRAR TIL OPTIKERUTDANNING

Takk til Krogh Optikk for flott bidrag til utdanning av optometristere ved Masinde Muliro University of Science and Technology, Department of optometry and Vision Sciences, Kenya. **TEKST: IRENE LANGEGGEN**

I mai 2021 mottok Masinde Muliro University of Science and Technology's Department of Optometry and Vision Sciences (MMUST) optometrisk utstyr fra Krogh Optikk. Dette var omtrent et år etter at Walter Yego, optometrist ved MMUST og daværende EYE FX representant (2019), engasjerte Ingebret Mojord og fremmet ønske om bedre utstyr til utdanningen i hjemlandet. Sammen med Krogh Optikk samlet Ingebret Mojord utstyr som kunne brukes i utdanningen i Kenya.

Utstyret bidrar til økt mulighet for god kvalitet i utdanningen. Krogh Optikk har donert Humphrey Synsfeltscreener, funduskamera og tonometere. Dette fremmer optometristene blant helsepersonell i Kenya. Dette løfter også

frem optometriutdanningen blant alle de andre utdanningene som er tilgjengelig på MMUST.

Kenya har kun en utdanning for optometristere. Den er 5-årig, og man uteksaminerer 20 personer per år. Det bor 57 millioner mennesker i Kenya, gjennomsnittsalder er 20 år, og det er behov for optikere og deres faglige kompetanse for å ivareta alle aldersgrupper i befolkningen. Det er fortsatt behov for optometrisk utstyr slik som OCT.

Donert klinisk utstyr gjør det mulig å diagnostisere blant annet glaukom og starte behandling. Optometristere i Kenya kan bruke terapeutiske medikamenter.

Donasjon av utstyr krever en forståelse av toll og lokale retningslinjer ved mottak. Vår og høst 2020 ble det jobbet med papirarbeidet for å få godkjent mottak av utstyr og gjennomføring av forsendelse, og takk til Essilor Norge for korrekt pakking, merking og gode dokumenter for forsendelsen.

Donasjonen er også positiv i forlengelsen av det pågående samarbeidet mellom MMUST og Universitetet i Sørøst-Norge, Institutt for optometri, radiografi og lysdesign. Samarbeidet har støtte av NOREC og er et prosjekt, EYE -FX, hvor utveksling av ansatte og kompetanseutveksling er målet. ●

shop.opo.se

Finn høstnyhetene her

KUNO·QVIST

ALWAYS IN CHARACTER

OPOSCANDINAVIA

UBERETTIGET FRYKT FOR BLÅTT LYS

Lys fra skjermer og LED-lamper er ikke «den nye UV-strålinga». Både huden og øynene våre tåler det hverdagslige blå lyset.

TEKST: DAG ØYVIND OLSEN

Dette var tema for en kronikk som optometriprofessor Rigmor Baraas og professor i strålemedisin, Terje Christensen, publiserte i sommer. Kronikken fikk bred mediedekning og ble gjengitt i store og små aviser over hele landet.

Forskerne hadde gått gjennom forskning og publiserte artikler.

– Alle vet at UV-lys er skadelig, men noen roper varsku om at skjermbruk og LED-lys utsetter oss for så mye blått lys at det er blitt «den nye UV-strålinga». Det er den ikke, sier Rigmor Baraas

Spesielle brilleglass og andre hjelpemidler markedsføres med at de skal kunne filtrere bort blått lys.

Artikkelforfatterne skriver at de ønsker ikke å underslå at slike brilleglass kan bringe med seg økt komfort, men de har

studert effekten av blått lys og kan berolige med at de mengdene vi får på oss i dagliglivet verken skader øyne eller hud.

«Blått lys slik vi møter det i dagliglivet, har ikke negative effekter på verken øynene eller huden. Med mindre man har sykdommer eller er i kontakt med medikamenter som reagerer med lys og legen opplyser om det, trenger man ikke å ta noen forholdsregler. Blått lys i riktig mengde til riktig tid er nødvendig for god helse.»

Du kan lese hele kronikken her [🔴](#)

<https://forskersonen.no/biokjemi-hud-kronikk/har-du-begynt-a-engste-deg-for-blatt-lys-det-trenger-du-ikke/1879350>

CLINICAL CONFERENCE 2021

How can we deliver
quality care – now
and in the future?

This year's virtual Clinical Conference will bring you diverse topics from industry experts. Get answers to essential questions and make sure you keep on delivering quality care and stay relevant today, tomorrow and in the years to come.

A selection of the topics:

- Managing myopia progression
- Dry eye management
- Accommodation spasms – recognising the warning signs
- Future of contact lenses
- Equipment innovations

Sign up at clinicalconference.eu

Dates 4 and 5 October 2021

Time 19.00 – 21.30

Hosts Philip and Sarah Morgan

Language English

Cost Free

Brought to you by

Øyevern for mannfolk er hovedfokus, mens damene har også fått et hjørne i butikken.

DRØMMEN LEVER VIDERE

Marsipankakene til ettårsdagen for optikerbutikken i industriområdet var det ingen som fikk spise: Da kom korona og nedstenging. Norgesmester i optometri fra 2018, Unni Lillealter, angret likevel ikke på at hun ble værende i bransjen. **TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN**

Konseptet der en mann i arbeidsklær er drømmekunde eller pasient, lever videre. En mann i sin beste alder, en mann som gjerne er interessert i jakt, fiske, friluftsliv, sport og utendørsaktiviteter. Men ikke en mann som vil bli fortalt at nå er du gammel, nå trenger du briller.

– Det var jo ikke noe feil med yrket mitt. Jeg trives med å være optiker. Men jeg trivdes ikke i den jobben jeg hadde, sier Unni Lillealter, der vi møter henne blant verktøy og hydrolikkslanger i utkanten av Mo.

Kort fortalt, fra 2017 skjedde det mye i den etablerte optikerens liv. Etter 17 år som ansatt optiker sa hun opp sin faste jobb. Et midlertidig vikariat ble kombinert med gründerkurs, selv om målet aldri hadde vært å starte egen butikk. Samtidig vant hun NM i optometri.

– NM-seieren betydde mye. På gründerkurset ble jeg pushet til å fortelle høyt om denne seieren, og det bidro både til markedsføring lokalt, og gav meg trua på egen kompetanse.

Takket være kurset definerte Unni drømmekunden, og ideen om en herrebutikk dukket opp. Butikken ble etablert, og resultatet er blitt slik hun har sett for seg. Her er det mange menn i arbeidsklær innom. Menn som føler seg hjemme i akkurat denne butikken. Her er det røft, ikke fancy og glossy, med fokus på kvalitet fremfor pris.

– Jeg tror det er enklere å få menn til å akseptere at de trenger korrigerende av synet om vi snakker mer om sport og

fritid enn om synshjelpemidler, selv om resultatet egentlig blir det samme, sier Unni.

Hun vil ikke ekskludere noen, så selv om butikken er markedsført som Norges første herrebutikk, har de også damebriller. Siden oppstart har rundt 65 % av kundene vært menn, så kvinnene er langt fra fraværende.

– I mai i fjor fryktet vi at nedstengingen kunne bety konkurser, men vi har klart oss. Når folk spør hvordan korona har påvirket oss er det vanskelig å vite. Vi har jo ingen historikk å se tilbake på.

Planen har vært å invitere til arrangementer i butikken og servere kaffe og mat til kundene vår, men det har de måttet unngå.

– Det er ikke sånn jeg hadde tenkt oppstarten ville bli. Da vi skulle feire ettårsdagen fikk vi kaker levert på døra samtidig som bransjen ble nedstengt. Vi fikk ikke feiret noen offisiell ettårsdag med de restriksjonene vi hadde i mars i år heller.

Fremdeles må Unni av og til klype seg i armen. Det er ikke alltid hun helt forstår at hun nå driver egen virksomhet.

– Det tok lang tid før jeg innså at jeg trenger ikke spørre noen andre. Jeg styrer min egen arbeidsdag, og etter mange lange dager innså jeg plutselig at jeg også har mulighet til å jobbe kortere dager om timeboka tillater det. Det er flott å kunne gjøre jobben på en måte som er naturlig for meg, og som jeg kan stå inne for. Det å kunne gjøre jobben selvstendig, og selv bestemme alt fra hvilke innfatninger vi har til valg av glass, setter jeg stor pris på. **◉**

OPTICAL GROUP

Full frihet, eierskap og svært gode innkjøpsavtaler!

Ikke alle optikere ønsker å være en del av en større kjede, men alle ønsker gode betingelser. Som medlem av iC Optical Group beholder du friheten til å drive bedriften din som du vil, samtidig som du nyter godt av svært gode innkjøpsavtaler.

iC Optical Group gir medlemsbedriftene best mulige innkjøpsvilkår, samtidig som hver bedrift har et reelt eierskap til alliansen. iC forhandler fram gode innkjøpspriser for alle medlemmene samlet, og du beholder kontrollen over din egen butikk.

iC Optical Group er unik på mange måter. Det er et aksjeselskap hvor hver medlemsbedrift disponerer en aksje, og er medeiere i selskapet. Alle medlemmer skal ha full oversikt over hvordan selskapet drives.

Hovedårsaken til at butikker blir medlemmer hos oss, er større frihet og gode økonomiske betingelser.

Fakta iC Optical Group AS

- Ble stiftet etter at innkjøpsgruppene Frie Norske Optikere og Interlens slo seg sammen, og har vært i drift siden april 2017
- Har i dag 30 medlemsbedrifter spredt over hele landet
- Hver butikk beholder sin egenart i sitt lokale miljø
- Svært gode leverandørbetingelser
- Alle medlemsbedrifter er medeiere i selskapet
- Ingen medlemsavgift

Vil du vite mer om iC Optical Group?
Nøl ikke med å ta kontakt.

Telefon: 991 01 417

E-post: ic@opticalgroup.no

icopticalgroup.no

BRILLEBUSSEN, EN MOBIL SYNSPRØVEKLINIKK

Det er ikke få timer samboerparet Else Tidemann og Steen Jensen har lagt ned i planlegging av Brillebussen.

Allerede som student under optikerutdannelsen i København, drømte Steen Jensen om å innrede sin egen mobile synsprøveklinikk. Nå kan han feire fem år på veien med Norges første og trolig eneste brillebuss. De som undersøkes her kan være hvem som helst og i alle aldre.

TEKST OG FOTO: TRUDE ELISABETH HENRICHSEN

Han viser vei inn i sin selvvinnredete synsprøveklinikk og butikk. Det er nesten litt som å være i en båt eller campingvogn hvor hver centimeter synes maksimalt utnyttet. Selve klinikken er i den innerste delen av varebilen, den andre delen har funksjon som butikk. Alt er tydelig sirlig gjennomtenkt og har sin faste plass.

– Jeg må innrømme at jeg var veldig spent da jeg skulle ut på min første tur, forteller Steen. – Det var ikke godt å vite hvordan folk ville reagere på å skulle stige inn i en varebil. Heldigvis viste bekymringen seg raskt å være bunnløs.

EN ÅRELANG DRØM

– Det har vært mange runder med idédrogling og tankearbeid, forsikrer Steen. – Målet var å skape en fullt innredet

Brillebussen er et kjent syn i Enebakkdistriktet, men kjører til alle steder innen en times radius.

Jeg var ferdig utdannet optiker i 1991, og helt siden studietiden har jeg vært fascinert av idéen om å kunne reise ut til folk.

klinikk og brillebutikk med hyggelige omgivelser og profesjonelt utstyr. Jeg var ferdig utdannet optiker i 1991, og helt siden studietiden har jeg vært fascinert av idéen om å kunne reise ut til folk. Etterhvert ble jeg klar over at det fantes noen slike brillebusser i Danmark. Ikke lenge etterpå gikk jeg til investering av en varebil.

SIN EGEN BYGGHERRE

Da forretningsplanen var klar, var neste trinn i prosessen å gå i gang med byggingen. Det ble flere utfordringer som skulle løses både med tanke på alt fra isolering, oppvarming og elektrisitet til optisk utstyr, innredning av hyller og annet

som måtte være stabilt når bussen kjører. Det skulle også være rom nok til plasskrevende apparater og til kunne å ta imot rullestolbrukere.

– Heldigvis kommer jeg fra en handy familie, så jeg har hatt mange gode sparringspartnere rundt meg, understreker han. – Det har vært litt av et puslespill, men desto morsommere å få alt på plass.

ET BRA TEAM

Etter halvannet år med iherdig innsats var brillebussen endelig klar.

– Det ble en del lange arbeidskvelder og helger, forsikrer han. – Med to aktive barn som skulle hentes og bringes, ble det en travel periode både for meg og min samboer. Heldigvis har Brillebussen vært et felles prosjekt hele veien. Else har blant annet hjulpet til med markedsføring, og sammen er vi et godt team.

I dag deler han arbeidsuken inn i en 60 % stilling som optiker i Brilleland og de resterende 40 % rundt på hjul.

Målet har vært å skape en fullt innredet brillebutikk med hyggelige omgivelser og profesjonelt utstyr. Folk i alle aldre og med ulike behov bestiller time hos den mobile optikeren.

– Etter å ha jobbet 27 år i butikk ble denne arbeidsinndelingen en perfekt kombinasjon, sier han.

– Med Brillebussen er jeg min egen herre og kan disponere tiden som jeg vil. Selv om det ofte kan bli både kvelds- og helgejobbing, liker jeg godt det avvekslende i å kjøre rundt til pasientene. I utgangspunktet så jeg for meg at tilbudet primært ville være aktuelt for institusjoner.

ALLSIDIG KUNDEGRUPPE

Det har imidlertid vist seg at dette også er ideelt for flere mennesker i ulike livssituasjoner.

– Mange sliter med tidsklemmen og ønsker å spare tid. Andre kan av psykiske eller fysiske årsaker ha vanskelig med å komme seg ut, forklarer han.

– Jeg får også gode tilbakemeldinger på at folk føler seg trygge og ivaretatt. De setter pris på at jeg følger dem gjennom hele prosessen fra selve synsundersøkelsen til det å få hjelp til å velge ut innfatning og glass til deres behov. Det er også jeg som leverer brillen når den er klar.

Det har vært litt av et puslespill, men desto morsommere å få alt på plass.

POPULÆRT TILBUD

Med tilholdssted i Ytre Enebakk tar han oppdrag inntil en times kjøretur fra bostedet. Prisen på en konsultasjon er omtrent den samme som i butikk. Til hver enkelt setter han av god tid, gjerne opp mot 1,5 time.

– Situasjonen rundt koronaen har gjort det stille i perioder, men under normale omstendigheter har det hele tiden vært mye å gjøre, sier han. – I dag er det rundt tre ukers ventetid, men dersom noe haster, har jeg mulighet til å være fleksibel på kvelder og i helgene. Bestillinger foregår for det meste via Facebook eller mail, men jeg har telefonvakt det meste av døgnet.

ØNSKER FLERE BRILLEBUSSEKORNER VELKOMMEN

– Heldigvis viste Brillebussen seg å være en fantastisk ide. Jeg har forsøkt å sjekke litt rundt på nettet, men bortsett fra noen få i Danmark, har jeg ikke funnet tilsvarende mobile synsprøveklubber andre steder verken i USA eller ellers i Europa. Så vidt jeg vet er dette Norges første og eneste fullverdige mobile synsprøveklubber. Når en tenker på hvor store avstander det er rundt i landet, hadde det kanskje vært fint med flere slike mobile synsprøveklubber?

– For meg har det vært en fordel å være litt handy slik at jeg kunne bygge de løsningene som har vært nødvendige for å få plass til alt. Brillebussen utvikles hele tiden og siste nye tilskudd er et funduskamera, slik at jeg også kan ta netthinnebilder. Det skal ikke være noe kompromiss på kvaliteten av det faglige tilbudet når man velger Brillebussen, forsikrer den kreative gründeren. ●

MOLDOVA HAR FÅTT OPTIKERE

Nå er de første optikerne som er utdannet i Moldova kommet i jobb. Takket være norsk innsats og støtte klarte det medisinske universitetet i hovedstaden Chisinev å få på plass den 4-årige utdanningen på rekordtid. **TEKST: DAG ØYVIND OLSEN FOTO: PRIVAT**

Et knippe av Moldovas første optikere på graduasjonsdagen i juni.

Anastasia Balau er en av de ni avgangsstudentene som er historiske. De er Moldovas første optikere.

– Jeg har skjeve hornhinner og syntes utdanningen virket spennende og ny. Derfor søkte jeg, forteller hun oss, på telefon fra jobben i en optikerforretning i Moldovas hovedstad, som også er Anastasias hjemby.

Hun oppsummerer at det har vært et spennende studium, der høydepunktet var de to besøkene i Norge, for å lære optoteknikk og å delta på Kongsberg Vision Meeting. Kontaktlinser har også vært en favoritt. Kjekt var det også å bli kjent med norske optikerstudenter på utveksling i Moldova. Utdannelsen i Moldova mener hun bærer preg av å bli ledet av øyeleger, med mye patologi og oftalmologi. Matematikk og fysikk var ikke blant favorittene, men Anastasia skjønner at det hører naturlig til i optometri-faget.

– Jeg synes ikke utdannelsen har vært for hard, men kanskje mer medisinsk enn jeg hadde forventet.

Hun forteller at siden optikere foreløpig ikke kan jobbe selvstendig med synsundersøkelser i Moldova, men under oppsyn av øyelege, kan det fortsatt være noen hindringer på veien for profesjonen.

– Men det er virkelig bruk for oss, og jeg har ingen planer om å forlate Moldova for å jobbe i utlandet. Befolkningen her trenger virkelig synshjelp.

Norges Optikerforbund har vært en viktig støttespiller for arbeidet Hans Bjørn Bakketeig har gjort i Moldova i en

årrekke. Bakketeig har gjennom organisasjonen Hjelp Moldova bidratt til å gi synshjelp til befolkningen og fasilitere for at utdanningen av optikere kunne bli etablert i landet. Innsamlede midler fra Verdens synsdag har de siste årene gått til dette arbeidet.

Fore fire år siden startet de første optikerstudentene på sin utdanning og i juni var første kull på ni ferdig utdannet. Irene Langeggen er en av prosjektkoordinatorene fra Universitetet i Sørøst-Norge. Bonnie Uchermann er prosjektleder.

– Universitetet i Chisinev har fått på plass utdanningen på rekordtid og unge mennesker har satset på studiet. Yrket er anerkjent av helsemyndighetene, men det har tidligere ikke vært noen optikerutdanning i Moldova, sier Irene Langeggen.

I et land som lider av at mange unge flytter avgårde, er det viktig å utdanne og holde på kompetanse hjemme. Utdanningen er fireårig og solid og internasjonalt orientert. Takket være finansiering fra Norge er utdanningen sikret frem til juni 2022. Søknaden har gått gjennom USN og DIKU (Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgere utdanning) har bevilget seks millioner kroner. ●

Vi trengs i Moldova, og her vil jeg gi synshjelp, sier Anastasia Balau.

FRA MURER TIL OPTIKER

En øyeskade etter fyrverkeri førte til jobbytte for murer Sander Vidringstad Abrahamsen fra Farsund. Nå har han debutert som optiker i nabokommunen Lyngdal.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

Vi møter en spent og nyutdannet optiker på aller første arbeidsdag hos den velrenommerte Alliance-butikken G. Tønnessen i Lyngdal. Sander hilser blidt på kjente og ukjente denne varme sommerdagen. Han søkte seg aktivt til optikerutdanningen etter en skremmende opplevelse som rammet egne øyne. En fyrverkeriskade gjorde at han ønsket å jobbe nært sin egen opplevelse og med øyehelse. Dermed var karrierebyttet fra murer til optiker lagt, og i juni var han ferdig utdannet og kunne gå rett i jobb etter å ha flyttet hjem til Farsund.

Sander har til fulle fått erfare konsekvensene av å være «koronastudent» med de begrensningene det medførte. Nær halve studieløpet har vært gjennomført med restriksjoner, alenestudier og ensomhet.

– Dagene ble veldig like etter hvert, og det gikk ut over motivasjonen, forteller Sander – som sier de som studenter har gått glipp av mye.

Mye ble mistet underveis, men han og klassen klarte det på et vis.

– Vi skulle blant annet hatt refraksjon siste halvdel av andre året, men det ble bare digitalt med forelesninger på internett.

Så da er spørsmålet, hvordan har det gått ut over kvaliteten på de nyutdannede optikerne?

– Jeg sitter nok igjen med noe mindre kunnskap enn jeg burde hatt, spesielt på praksis. Men skolen har gjort en god

jobb med å få det beste ut av situasjonen de kom i. De fikk landet det på et vis, og etter hvert fikk vi starte opp med pasienter på klinikken igjen, selv om noen var skeptiske til å komme. Det er jo forståelig siden en del var eldre mennesker.

Det har blitt mange dager med hjemmeundervisning i den forstand at studentene har sittet foran en skjerm. Alle eksamener ble også digitale.

Howdan har så dette året vært sosialt?

– Det har til tider vært ensomt, og jeg har vært glad for å bo i et kollektiv på Kongsberg. Selv om man kan finne på ting i mindre grupper, er det ikke alle som tør det. Etter hvert flyttet jeg hjem til Farsund. Heller det enn å sitte på hybelen.

Nå som du begynner i ny jobb, føler du deg usikker?

– Jeg har vært nervøs. Det er lenge siden praksis i vinter og vår. Det er nye folk, ny butikk og mye nytt å sette seg inn i, sier Sander – som sier han lærte mye i praksisperioden hos Specsavers i Oslo. Butikken er heller ikke helt ukjent, for han hadde sin aller første praksisperiode her, i første klasse på studiet.

Samtidig gleder han seg. Butikken er koselig, her kjenner han mange folk og Sander håper å få besøk av kjente fra Farsund i butikken i Lyngdal.

– Nå blir det viktig å komme inn i jobben fremover, så får vi se på videreutdanning etter hvert. Koronaen preger fortsatt kurs og studier. Derfor kan det være greit å vente litt med det. Ellers må jeg si at jeg har trivdes veldig bra på studiet. Det har vært tøffe tak innimellom, men lærerne har vært så greie. Du kan spørre dem om alt mulig. Miljøet er lite, og det er godt. Jeg hadde gjort det igjen! 🍷

HELP CONSUMERS LIVE THE
PRECISION1™ LIFE
AND SEE WHAT HAPPENS

A GREAT LENS & GREAT PROGRAM

PRECISION1™ kontaktlinser har et eget oppfølgingsprogram som bidrar til større kundelojalitet og mindre kundefrafall.

**VERKTØY FOR Å TILTREKKE
KUNDER SOM ØNSKER
LANGVARIG YTELSE**
Salgsmateriell, verktøy for
sosiale medier og
e-postmarkedsføring

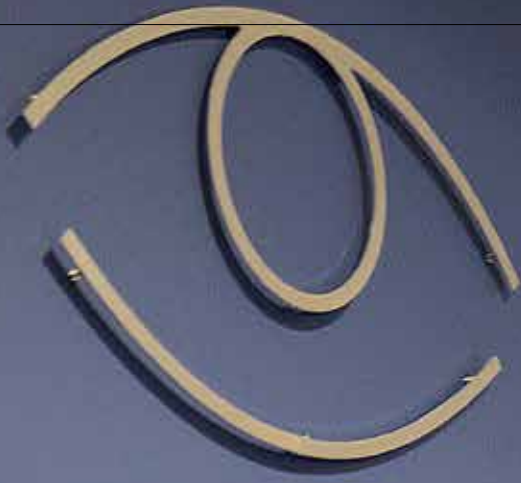

**KUNDENE FÅR EN FANTASTISK
FØRSTEGANGSOPPLEVELSE**
Med premium startpakke, inkludert
prøvelinser for 10 dager og
et instruksjonskort for nedlasting av app

**DEDIKERT OPPFØLGING
ETTER TILPASNING**
Inkludert daglige app
notifikasjoner og videoinnhold
til kundene dine

Alcon

FOCUS

GLEDEN MED FORNØYDE PASIENTER

Den store gleden pasientene viste etter vellykket synskorrigering, motiverte optiker Bjørn Gjerdrum til å ta doktorgrad innen refraktiv kirurgi.

TEKST OG FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

juni disputerte han og la frem resultater som er til stor nytte for pasienter som gjennomgår linsebytte etter tidligere å ha blitt behandlet med refraktiv kirurgi. Økt treffsikkerhet fører til mer fornøyde pasienter, takket være en ny beregningsmodell.

Hos Ifocus øyeklinikk i Haugesund er det stor aktivitet, og travelt hyggelig setter vi oss ned med Bjørn Gjerdrum få uker etter at han forsvarte sin doktorgrad innen refraktiv kirurgi. Doktorgraden er resultatet av tre års arbeid på fulltid. Et arbeid synsklinikker over hele verden vil ha nytte av.

Først litt om optiker Bjørn: Han fullførte optikerutdanningen i 1994 og flyttet til Stavanger like etterpå. I oljebyen har han blitt boende. De første 15 årene arbeidet han i vanlig optikerforretning, og i denne perioden tok han både kontaktlinsekurs og mastergrad. Synsenteret i Stavanger, der han jobbet, begynte å samarbeide med Norsk Synskirurgi. Det ble veien inn til refraktiv kirurgi, noe han gikk helt over til i 2009, da han begynte å jobbe hos Memira.

Der fikk han permisjon for å begynne på doktorgraden, og veien videre bar til Ifocus øyeklinikk i Haugesund, som har en satelittavdeling i Stavanger. Klinikken er privat, men med offentlig avtale slik at de foretar kataraktoperasjoner i tillegg til ordinær synskorrigerende kirurgi med linsebytte. Her er det rundt 20 ansatte, og Bjørn jobber to dager i uka ved denne klinikken, resten i Stavanger.

Hvordan havnet du egentlig her, og med en doktorgrad på toppen?

– Det var en nysgjerrighet på resultater og hvordan ting kan gjøres enda bedre. Det begynte med at jeg gjorde noen studier og presenterte resultater. Jeg ble involvert i en gruppe som så på kvalitet og resultat, og vi jobbet stadig med forbedringer.

Er det ensomt å være optiker i et øyelegemiljø?

– Det blir stadig flere optikere i min situasjon. Flere øyeleger har større praksiser, og de samarbeider med optikere for å ha større kapasitet. Og hvis man skal utvide staben er det naturlig å knytte til seg optikere.

Hvorfor er denne jobben attraktiv for en optiker?

– Jeg opplever det som mer spennende, mer faglig utfordrende, og det involverer et større spekter enn å bare jobbe med briller og kontaktlinser. Dessuten slipper man å jobbe lørdager og sene kvelder, som mange i butikk må gjøre. Så er

det faktisk slik at de pasientene som er operert, er enda mer fornøyde enn de som får tilpasset briller eller kontaktlinser. Alle kommer til optiker for å løse et synsproblem. De som har tatt skrittet for å slippe briller, er ikke fornøyde med den løsningen som briller gir dem. Den gleden de viser og hvor fornøyde de blir etter et linsebytte, fascinerte meg.

For som Bjørn Gjerdrum sier: Noen synes briller er helt bønn, og kontaktlinser er de heller ikke fornøyde med.

Så er det faktisk slik at de pasientene som er operert, er enda mer fornøyde enn de som får tilpasset briller eller kontaktlinser.

Travle dager hos Ifocus øyeklinikk i Haugesund sammen med Kjell Gunnar Gundersen.

OM BJØRN

Bjørn Gjerdrum valgte å selv bli synsoperert i 2006. Han var avhengig av briller og syntes det var lettvinnt og behagelig å slippe å bruke briller. Han har klart seg uten briller siden den gang! Han ble optiker ved litt av en tilfeldighet. Bjørn bodde på Kongsberg og fikk tilpasset kontaktlinser. Han meldte seg opp som pasient ved daværende KIH. Det gikk ikke så bra med linsene. Han gikk ofte til linsekontroll.

– Jeg syntes optikeryrket virket spennende, men valgte meg bort fra å jobbe i brillebutikk.

Vurderte du å bli øyelege?

– Nei, det har jeg ikke gjort. Doktorgradsarbeidet mitt dreier seg om de optiske oppgavene. Det er en ideell posisjon for en optiker.

Bjørn Gjerdrum sier utviklingen innen diagnostiske instrumenter, ny teknologi og mer å velge i gir bedre resultater.

– Refraktiv kirurgi er et alternativ for stadig flere.

OM FORSKNINGEN

Tema for doktorgradsarbeidet er beregning av kunstig øyelinse ved grå stær og refraktivt linsebytte. For pasienter som tidligere har hatt synskorrigerende laserbehandling, er treffsikkerheten vesentlig dårligere sammenlignet med andre pasienter. Resultater fra prosjektet viser at man ved hjelp av en ny beregningsmetode kan forbedre treffsikkerheten for disse pasientene slik at den blir like god som for pasienter som ikke har hatt laserbehandling tidligere. Tradisjonelt blir det benyttet forenklede målinger av blant annet hornhinnens krumning og øyets lengde i teoretiske og erfaringsbaserte formler for å beregne optimal linsestyrke.

En behandlingsstudie viste den høyeste presisjon ved bruk av et såkalt OCT-instrument som gjør tredimensjonale målinger av øyet. Disse målingene ble benyttet i et dataprogram til individuell optisk beregning av den beste styrken på en kunstig øyelinse. Måling av brytningsfeil hos pasientene etter operasjonen viste at treffsikkerheten ved denne typen beregninger var bedre enn ved bruk av tradisjonelle formler for de samme pasientene.

En stor fordel ved denne måten å beregne linser på er at man ikke trenger å ta hensyn til om pasienten er tidligere laserbehandlet. Studien viste at treffsikkerheten var like god som det som er vist i internasjonale studier av pasienter som ikke har hatt tidligere laserbehandling. En konsekvens av større treffsikkerhet er at pasientene er mer fornøyde når de oppnår forventet synsresultat. En annen er at man kan tilby de samme valgmuligheter for type kunstig linse (for eksempel multifokale) til denne pasientgruppen som til andre pasienter.

Prosjektet viste også at blant pasienter som hadde fått utført synskorrigerende laserbehandling for mellom fem og 15 år siden, var det større andel som hadde et forhøyet saltnivå i tårene sammenlignet med en kontrollgruppe som ikke var laserbehandlet. Forhøyet saltnivå kan tenkes å påvirke målenøyaktigheten av hornhinnens krumning og dermed nøyaktigheten ved beregning av kunstig øyelinse, selv om dette ikke kunne påvises i en annen studie.

Arbeidet med doktorgraden ble utløst av nysgjerrigheten for hvordan ting kunne gjøres enda bedre.

– Hvordan kan man øke treffsikkerheten på det man planlegger, var spørsmålet vi stilte oss. Fordi noen havner utenfor det som er forventet, og målet med arbeidet har hele tiden vært at enda flere skal havne innen gruppen som får et resultat de forventer, eller enda bedre. Så drivkraften har vært å få enda flere fornøyde pasienter.

Spesifikt dreier arbeidet og studien seg om pasienter som tidligere har gjennomgått synskorrigerende kirurgi i form av en laseroperasjon, en pasientgruppe det er en del av og som Bjørn ser ukentlig i sin praksis. Resultatene er oppløftende: Med justeringer er resultatene sammenlignbare med pasienter som tidligere ikke er operert.

Bjørn Gjerdrum har publisert tre forskningsartikler om temaet i *Clinical Ophthalmology*, og han har lagt frem funn på konferanser.

– Jeg har lært nye ting hele veien, og arbeidet med doktorgraden har lært meg å forske. Jeg har selvsagt lært mye om temaet jeg har arbeidet med, men det viktigste er forskningen.

Doktorgradsarbeidet har vært en fulltidsstilling i tre år, som en Nærings-PhD, et samarbeid mellom Norges Forskningsråd, iFocus og med støtte fra Memira.

Bjørn Gjerdrums forskning vil ikke stoppe her, og nye prosjekter skal se på treffsikkerhet med ulike instrumenter. Samarbeidspartnere har vært øyelege Kjell Gunnar Gundersen ved iFocus og veiledere Bente Monica Aakre og Per Lundmark fra Universitetet i Sørøst-Norge. ●

GLASKLAR OPTICA ER IKKE BARE EN BRILLESPRAY I STØRRELSENE 30 & 100 ML, DET ER OGSÅ ET UNIKT SYSTEM FOR Å ØKE KUNDELOJALITET – MADE IN GERMANY.

PRODUKSJONEN ER FREMTIDS-ORIENTERT OG BÆREKRAFTIG GJENNOM HELE VERDIKJEDEN. FOR OPTIKEREN GIR SYSTEMET DET LILLE EKSTRA FOR IMAGET OG HYPPIGERE KUNDEBESØK – MER FORNØYDE STAMKUNDER.

PÅFYLLBAR, NATURLIG, BÆREKRAFTIG.

Live Giset fra OPTIKER GISET på Hamar:

«Vi har hatt systemet fra GLASKLAR i butikken i ett og et halvt år. Kunder som kjøper briller, får en av våre GISET brillespray-flasker i gave, men vi selger dem også. Det er selvfølgelig gratis påfyll for alle. Kundene våre synes det er kult og kommer tilbake igjen og igjen for påfyll i påfyllbaren.»

MED BÆREKRAFTIG KUNDELOJALITET TIL SUKSESS

Kontakt: Gerard Daudey og Mari Sten-Ziemons (norsk)
Tlf: +49 221 92 26 56-12 Mail: mari.sten-ziemons@glasklar.com

GLASKLAR®
optica www.glasklar.com

NY SPESIALITET VEDTATT

TEKST: SOLVEIG HOVSTEIN FOTO: DAG ØYVIND OLSEN

Bli allsidig og lær å jobbe tverrfaglig med spesialitet i synspedagogikk og synsrehabilitering. Standard tilgang vil være gjennom den tverrfaglige Master i synspedagogikk og synsrehabilitering. Denne bransjeinterne spesialiteten ble vedtatt på Norges Optikerforbunds siste landsmøte.

Professor
Helle K. Falkenberg

Hvilke optikere kan denne spesialiteten være relevant for?

Vi har spurt professor Helle K. Falkenberg som er programkoordinator for Master i Synspedagogikk og synsrehabilitering.

– Den er relevant for alle. Spesialiteten er relevant for alle optikere som har lyst til å utvikle sin egen yrkesutøvelse, lære seg å jobbe kunnskapsbasert og ønsker å bidra til å optimalisere synet for personer med redusert syn. Det å se dårlig og å ha en synshemming er komplekst og skyldes ofte en øye- eller systemisk tilstand som krever høy fagkompetanse nå og framover i tid. For kravet til

synet endrer seg med alder, interesser og helse. Ulike løsninger er nødvendige for ulike aktiviteter. Masteren har av naturlige grunner et litt annet pedagogisk perspektiv, noe som gjør at fokus på optikerens rolle i samfunnet kanskje blir tydeligere både for en selv og for arbeidsgiver.

Hvorfor er den relevant og hva er samfunnets behov?

– Vi får en økende eldre befolkning samtidig som kravet til godt syn øker, så behovet for optikere som kan hjelpe folk med redusert syn til å optimalisere synet og se bedre, er stort. Det er mange som trenger en grundig synsuttredning, riktig korreksjon og synshjelpemidler i tillegg til råd og kunnskap om eget syn, og hvordan de selv kan bidra til bedre helse og livskvalitet ved å passe på synet. Det er også behov for å kunne hjelpe barn, unge og voksne som trenger synsrehabilitering eller synspedagogisk hjelp. Det er viktig å tenke på den pedagogiske rollen som optikere som helsepersonell har, for å gi pasientene økt helsekompetanse rundt syn. Vi vet at det kan være utfordrende med opplæring, følge råd og anbefalinger, synstrening og kommunikasjon. Da kan det være nyttig å tilegne seg mer pedagogisk kompetanse.

Hvilke pasientgrupper kan ha nytte av at optikere har denne kompetansen?

– Det er mange pasientgrupper en optiker med denne kompetansen kan hjelpe, inkludert barn, voksne og eldre med synsproblemer og som trenger hjelp til riktig korreksjon, synstrening eller andre synsråd. Denne optikeren har også spesialkompetanse innen tverrfaglig samarbeid og har god kunnskap om andre faggrupper fra både helse- og opplæringssektoren. Alle pasientgrupper som har eller vil få redusert syn, kan uansett alder få hjelp, om det dreier seg om barnehage, skole, arbeid eller hjemme.

Hva er erfaringene så langt med mastergraden?

– Vi har gode erfaringer med mastergraden, og erfarer at de som har tatt den, er attraktive. Flere har fått ny jobb som synspedagog eller har fått spesialiserte stillinger innen optometrisk synsrehabilitering så vel under som etter studiet, men de aller fleste fortsetter i egen jobb med litt mer ansvar og oppgaver for å utvikle praksisen. Vi har optikere fra hjelpemiddelsentralen, men også flere fra privat praksis, og vi har optikere fra ulike nordiske land. Mastergraden har gitt oss et nytt perspektiv

©Colourbox

på viktigheten og nytten av tverrfaglig samarbeid og at det å ha studenter med ulike fagbakgrunn sammen i studiet, bidrar til tverrfaglig samarbeid på en god måte. De lærer om og får respekt for hverandres kulturer og vitenskapelige ståsted, og de utvikler sammen ny kunnskap, kompetanse og nettverk som er viktig i hverdagen. Det er også fokus på å utvikle ferdigheter til å jobbe kunnskapsbasert, formidle og kommunisere i ulike settinger og format, og at kompetanse utvikles etter hvert. Vi ser at kvaliteten er høy på emnene, men at det krever at en arbeider jevnt. Mange av masterprosjektene er presentert av studentene på internasjonale konferanser, og flere skriver artikler. Men vi har behov for flere optikere med denne spesialiseringen, i privat og offentlig praksis.

Hvilke andre veier kan eventuelt gi denne spesialiteten?

– Dette er noe som NOF må finne ut av. Det har tidligere vært åpnet for å komplettere annen utdanning og erfaring med kurs/emner som gir ny kompetanse, slik at det til sammen kan vurderes å tilsvare en master i synspedagogikk og synsrehabilitering. Men akkurat hva og hvordan dette blir vet ikke jeg.

Fortell litt mer om hvorfor det er behov for at ulike profesjoner jobber tverrfaglig?

– Det vil være et økende behov for å ivareta pasientene og samfunnets ressurser på best mulig måte ved at man samarbeider godt på tvers, ikke bare

ved å jobbe ved siden av hverandre, men hvor en har en dypere forståelse for hva og hvilke oppgaver andre har. Dette gjelder samarbeid med opplæringssektoren i barnehage, skole og voksenopplæring, men også innen spesialist- og kommunehelsetjenesten, avslutter professor Helle K. Falkenberg.

BARN MED DOWNS KOMMUNISERER MED BLIKKET

TEKST: MERETE BØE FOTO: PRIVAT

Nedsatt syn er en vanlig følgetilstand for barn med Downs syndrom. Hvordan påvirker det lek med andre barn, og hva bør optikere er oppmerksomme på for denne pasientgruppen?

Romy Regina Prochnow

Masteroppgaven til Romy Regina Prochnow viser en helt annen verden enn den de fleste av oss befinner seg i. Romy har sin utdanning som Heilpädagog og kunstterapeut fra Tyskland. Hun har også en fordypning i psykomotorikk og har siden 2016 jobbet som rådgiver ved Signo Kompetansesenter, som er regionsenter for Nasjonalt Kompetansesenter for Døvblinde (NKDB).

Konsekvensene av hvordan et sansetap påvirker kommunikasjon og samspill er noe hun brenner for. Hun er også opptatt av hvordan interaksjonene blir utfordret for gruppen med ervervet døvblindhet.

Studien tar utgangspunkt i et større samarbeidsprosjekt, «Signoprosjektet», som er mellom Signo kompetansesenter og Universitet i Sørøst-Norge

(USN). Signoprosjektet har som overordnet mål å undersøke hvordan barn med Downs syndrom (DS) deltar i sosial interaksjon med sine samtalepartnere i skolehverdagen. Disse kan være både medelever og/eller pedagoger.

Romy har vært prosjektmedlem i forskningsprosjektet siden november 2019.

Masteroppgaven er basert på analyse av videoopptak som viser naturlig interaksjon mellom 14 grunnskoleelever i ulike skoleaktiviteter. Målet med oppgaven var å se på hvilken rolle bruk av blikk har i sosial samhandling hvor minst en deltaker har Downs syndrom.

FØDT MED NEDSATT SYN OG HØRSEL

Det blir født mellom 70-80 barn med Downs syndrom i Norge hvert år. Dette er en gruppe hvor mange har flere funksjonsnedsettelse. Nedsatt syn og hørsel er en vanlig følgetilstand, en komorbid tilstand, hos personer med Downs syndrom. Kombinerte sansetap som syn og hørsel gir ofte store vansker med kommunikasjon. Med en diagnose som DS i tillegg vil dette også kunne påvirke likeverdig deltakelse i læring og utvikling. Sosial interaksjon kan være krevende, og en må forholde seg til turtaking, pauser og brudd i kommunikasjonen. En typisk interaksjon kan gå over til å bli en atypisk interaksjon dersom for eksempel sansetap eller

andre funksjonsnedsettelse utfordrer interaksjonene.

Det vil være helt nødvendig med tilrettelegging for personer med DS og kombinerte sansetap. En tilrettelegging kan omfatte fysiske, tekniske, pedagogiske og sosial-kommunikative tiltak. Det er ikke mange studier som omhandler sosial interaksjon mellom personer med funksjonsnedsettelse. Hvis det i tillegg er i kombinasjon med DS, reduseres antall studier ytterligere. Best mulig tilrettelegging krever kunnskap og forståelse om disse elevenes muligheter i samhandling med andre.

FILMET UNDER LEK

Masteroppgaven benyttet en kvalitativ interaksjonsanalytisk metode. Det ble gjort videoopptak av barn med både DS og syns- og hørselsnedsettelse og deres lærere og assistenter. Ulike skoleaktiviteter hvor det oppstod naturlig interaksjon mellom personene, ble filmet. Alle opptak ble transkribert og deretter analysert etter en multimodal interaksjonsanalyse. En slik analyse har som mål å se på andre funksjoner enn det verbale når vi kommuniserer.

BLIKK ER VIKTIG

Det var fire elever som deltok i studien sammen med sine lærere og assistenter. Den ikke-verbale delen i en kommunikasjon er av stor betydning for hva og hvordan vi oppfatter det som blir sagt. Bruk av blikk er en viktig ressurs for elevene og tas strategisk i bruk for å regulere, orientere og etablere oppmerksomhet, men også for aktivt å gi uttrykk for interesse/manglende

interesse og intensjon. I et énmodalt perspektiv på kommunikatív bruk av blikk, viser studien til Romy at elevene brukte blikk og syn aktivt i interaksjon med medelever og voksne. Bruk av blikk ble brukt som en strategi for oppmerksomhetspåkalling ved å oppnå blikkontakt. Ved bevisst å se vekk brukte elevene blikket som en ikke-samarbeidende respons. Videre kommer det frem strategier for støtte og vedlikehold av felles oppmerksomhet, for eksempel multimodal retningsstøtte, samarbeid om taktil støtte og støtte til objektorientering. Det var også tydelig at elevene agerte aktivt på de andre deltagernes kommunikative bruk av blikk. Studien viser at for elever som har Downs Syndrom kombinert med syns- og hørselsnedsettelse, er blikkbruk og taktil kontakt en sentral ressurs i den sosiale interaksjonen.

KONKLUSJON

Til tross for elevenes synsnedsettelse spiller blikk-bruk en viktig rolle i deres

kommunikasjon. For å kunne optimalisere tilgangen til meningsdanning og kommunikatív deltakelse, er det viktig å ha kunnskap om hvert enkelte barns konkrete sansemessige og kommunikasjonsmessige utfordringer, slik de faktisk utspiller seg i sosial interaksjon. Dette vil øke muligheten til å avdekke elevenes kommunikative strategier, ressurser og taktile preferanser, som igjen er en forutsetning for å skape god tilrettelegging for deltakelse, læring og utvikling.

OPTIKERS ROLLE

Optikere må ha kunnskap om «vanlig» komorbide synsnedsettelse hos personer med DS. God tid og oppmerksomhet er viktig under synsundersøkelsen. Elevene brukte blikket godt på en kommunikatív måte som kan bidra til at personer i nettverket rundt barnet kan feiltolke synsfunksjon og overse tilretteleggingsbehov. Nærpersoner må ha tilstrekkelig kunnskap om hvilke utfordringer synsnedsettelsen gir. Dette

kan være kunnskap om hvilke størrelse, farge og kontraster som bør benyttes på konkrete og andre objekter/symboler. Viktigheten av å ha riktig briller som optimaliserer den synsresten en har, er også helt nødvendig for å gi best mulig funksjonelt syn.

Optikere har en viktig rolle for å optimalisere denne gruppens synsrest og dermed bedre forutsetningene for bedre kommunikasjon.

HEDRET MED PRIS

Romy sin masteroppgave mottok en masterpris fordi den tematiserer en eller flere av USNs tre hovedområder - bærekraft, entreprenørskap og arbeidslivsrelevans. Hennes oppgave vil ha betydning for flere profesjoner som arbeider med personer som har kognitive og sansemessige utfordringer. Kunnskap fra oppgaven kan også bidra til økt sosial inkludering. ●

BLIND MANN SER IGJEN

TEKST: SOLVEIG HOVSTEIN

Denne overskriften vil man gjerne skrive. Så hvor langt har man kommet for å få noe syn tilbake? I slutten av mai kunne man i Nature Medicine lese om en mann på 58 år som hadde fått synet delvis tilbake etter en banebrytende behandling med optogenetisk terapi.

Etter det første eksempelet på vellykket optogenetisk terapi hos mennesker klarte mannen å gjenkjenne gjenstander. Han har retinitis pigmentosa (RP), og det ble utført en form for genterapi som bruker pulser av lys i spesialbriller for å kontrollere aktiviteten til nerveceller.

Mannen fra Frankrike klarte å oppfatte, lokalisere, telle og berøre forskjellige gjenstander ved hjelp av det behandlede øyet mens han hadde på seg spesialbriller. Etter å ha hatt RP i 40 år og visus før forsøket var begrenset til lyspersepsjon, klarte han å se konturer av objekter. Retinitis pigmentosa er en degenerativ øyesykdom der tap av fotoreseptorer kan føre til fullstendig blindhet. Det påvirker to millioner mennesker over hele verden.

OPTOGENETIKK

Gjennombruddet markerer et viktig skritt mot en mer utbredt bruk av optogenetikk som klinisk behandling. Det innebærer å modifisere nerveceller slik at de fyrer elektriske signaler når de utsettes for bestemte bølgelengder av lys. Det gjør at forskere kan kontrollere nervesignal nøyaktig i hjernen og andre steder.

PROTEIN SOM REAGERER PÅ LYS FRA SPESIALBRILLER

Den nye teknikken tar sikte på å gjenopprette visuell funksjon i de sene stadiene av sykdommen ved å injisere et ufarlig virus som er modifisert for å bære de genetiske instruksjonene, for å lage et algeprotein som reagerer på

Det er spennende at det kan komme nye behandlinger i fremtiden synes Martin Smedstad, nestleder i RP-foreningen i Norge og visepresident i Retina International. (Foto: Hilde Greve Mo, Norges Blindeforbund)

lys i øyet. Disse instruksjonene settes inn i spesifikke ganglieceller, forbi de skadede retinacellene. Det gjør det mulig å overføre visuell informasjon til hjernen når de modifiserte cellene utsettes for lys.

Lysset kommer inn i pasientens øye ved hjelp av spesialbriller som tar bilder av den virkelige verden og forvandler dem til pulser med den spesifikke bølgelengden som genterapiproteinet reagerer på, slik at personen kan se. Bildene overføres i sanntid.

Studien ble publisert i Nature Medicine og beskriver den første pasienten som ble behandlet som en del av en internasjonal studie. Her ble sikkerhet og toleranse for behandlingen undersøkt. To pasienter har også fått behandlingen i London.

SPENNENDE FORSKNING INNEN OPTOGENETIKK, GENTERAPI OG CELLETERAPI

Martin Smedstad fra RP-foreningen forteller at de har fulgt forskningen på optogenetikk som Botond Roska og Jose-Alain Sahel startet, siden pre-kliniske stadier, og de synes det er fint å se at forskningen går fremover. Nyheten om at en person som var helt blind nå har fått en begrenset synsevne tilbake, er svært gode nyheter, sier han.

Han påpeker at det er mye spennende forskning som nå endelig begynner å manifestere seg i reelle behandlingsmuligheter for personer med arvelig netthinnesvikt.

Annen forskning som genterapi-forskningen som Luxturna er ett eksempel på, gir håp om å hindre synstap for noen varianter av netthinnesvikt, men denne tilnærmingen er ikke aktuell for alle.

Celleterapi som jCyte og ReNeuron sine forsøk med ”human retinal progenitor cells” nærmer seg siste faser av kliniske forsøk og viser lovende potensielle til å bevare syn lengre uavhengig av genetisk variant.

FOR DE SOM ER BLINDE

– For våre medlemmer representerer nyheten innen optogenetikk håp for de som allerede er blitt helt blinde og ikke er aktuelle for hverken genterapi eller celleterapi, sier Smedstad.

Kunstig syn-implantater har vært gjenstand for forskning, representert ved ARGUS2 og Retina Implant. Dette har frem til nå vært det eneste alternativet for å gjenopprette en viss synsevne hos de som er blitt helt blinde av netthinnesvikt. Synsevnen som disse implantatene gir, er relativt lik resultatene fra optogenetisk behandling, altså er det langt unna fullt syn ennå.

– Optogenetikk er et svært velkomment tilskudd til potensielle behandlinger for våre blinde medlemmer, forklarer han. Det er fortsatt langt frem og usikkerhet knyttet til i hvilken grad det vil være mulig å gjenopprette syn fra total blindhet, så en viss nøkternhet er på sin plass. Uansett er det et gigantisk steg i riktig retning når denne personen har fått en viss synsevne tilbake, og RP-foreningen applauderer de positive resultatene fra denne forskningen.

GENTERAPIBEHANDLING STARTER OPP I NORGE

Beslutningsforum for nye metoder bestemte før sommeren at Norge skal starte opp med genterapibehandlingen Luxturna.

Luxturna er kun for de som har netthinnesvikt forårsaket av mutasjoner i et gen som kalles RPE65, forklarer Smedstad. I klartekst betyr det en variant av Lebers medfødte amaurose (LCA type 2) og en variant av retinitis pigmentosa (RP type 20). I tillegg må det være en viss mengde gjenlevende celler i netthinnen. Det er 7 eller 8 personer i Norge som er aktuelle for behandling med Luxturna.

Behandlingen bruker spesielle virus (AAV-virus) som ”lastebil” for å overføre friske kopier av RPE65-gt til celler i netthinnen. Mekanismen forskerne utnytter er virusets evne til å koble

seg til celler og overføre DNA til cellene. Virusets egen DNA er fjernet og erstattet med en frisk kopi av RPE65-genet. De friske genene sørger da for å gjenopprette normal produksjon av ett protein som dette genet koder for og som er nødvendig for funksjonen i cellene.

Det er lignende behandlinger med AAV-virus som er kommet et godt stykke på vei i kliniske forsøk på mennesker. Det er all grunn til å tro at det vil komme behandlinger for flere andre genfeil de neste 5-10 årene. Likevel vil aldri denne metoden kunne hjelpe alle varianter av netthinnesvikt fordi mange av genene forbundet med slike diagnoser er for store til å få plass i virus-vektorene, påpeker Smedstad til slutt. ●

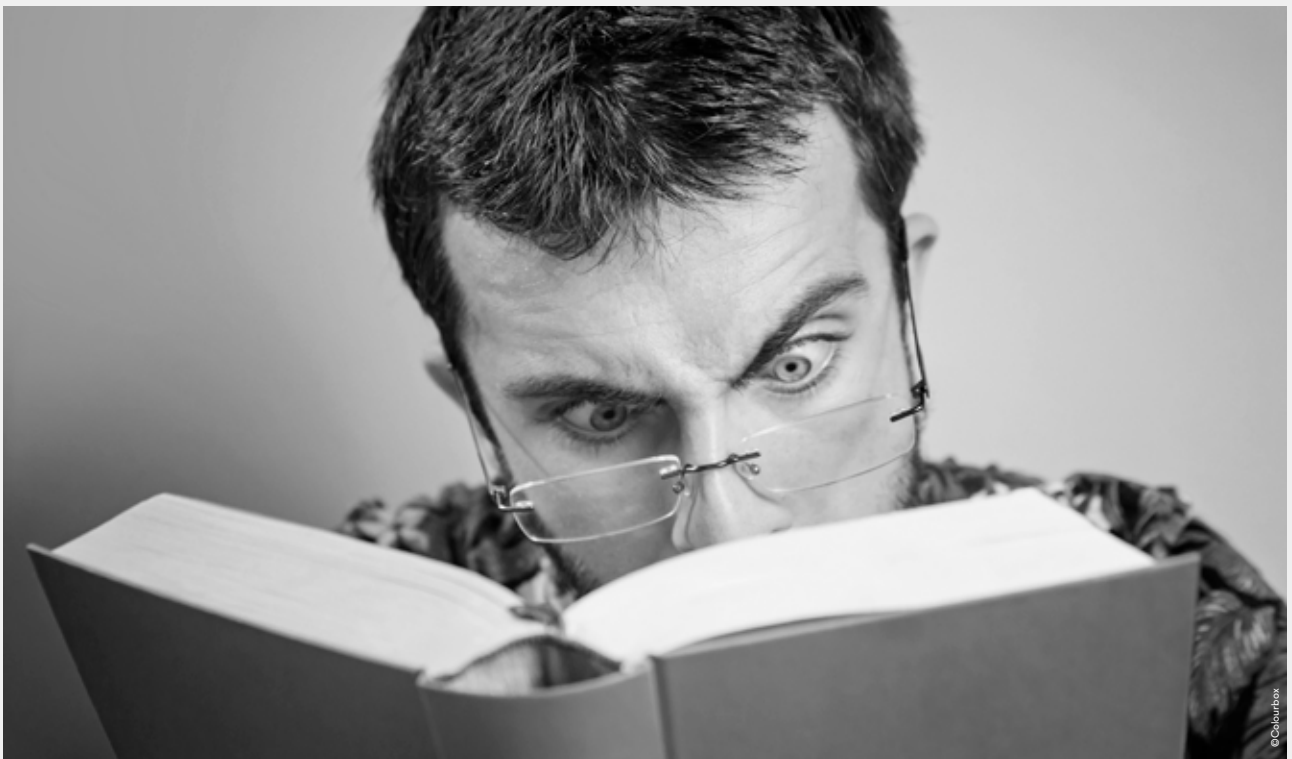
REFERANSER:

<https://www.nature.com/articles/s41591-021-01351-4?fbclid=IwAR16PZ8aombbdoMvF1ouQj4ad7VH0usOO17qe1u2Bf15PLNXy71r-mhJal>

<https://www.theguardian.com/science/2021/may/24/blind-man-has-sight-partly-restored-after-pioneering-treatment>

<https://www.nrk.no/mr/na-kan-folk-med-sjelden-oyesykdom-fa-behandling-i-norge-1.15395992>

NY STUDIEPLAN BACHELOR OPTOMETRI MED OPPSTART HØSTEN 2021

Optometristudentene som begynner på bachelor i optometri høsten 2021, starter i et utdanningssløp hvor studieplanen og tilhørende emner og innhold er revidert og oppdatert.

Siden høsten 2017 har det pågått et nasjonalt arbeid for å utvikle retningslinjer for alle helse- og sosialfaglige utdanninger i Norge (RETHOS-prosjektet, les også mer om dette i Optikeren nr. 4, 2018). Retningslinjene skal definere sluttkompetansen til alle uteksaminerte kandidater med disse utdanningene og skal sikre en minstestandard. En del av kompetansene skal videre være felles på tvers av alle utdanninger

innen helse- og sosialfag. Disse omfatter kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse innen kommunikasjon og samhandling, juridiske rammer og etikk, innovasjon, kunnskapsbasert praksis og digital kompetanse, samt ivaretagelse av barn og unges behov for behandling og/eller tjenester. Studentene skal blant annet lære mer om inkludering, pasienters medvirkning og rettigheter, sosiale og helsemessige pro-

blemer, kunnskap om ulike gruppers rettigheter, risikovurdering, veilednings- og kommunikasjonskompetanse, kunnskapsformidling, samhandling og etiske problemstillinger.

Optikerutdanningen har ikke vært rammeplanstyrt etter at vi gikk bort fra rammeplan for ingeniørutdanning i 2003, men som helsefaglig utdanning er nå også optikerutdanningen

Ellen Svarverud, leder av arbeidsgruppe for utarbeidelse og implementering av ny studieplan

Elise Dees Krekling, programkoordinator bachelor optometri, programkoordinator master i optometri og synsvitenskap og nestleder av arbeidsgruppe for utarbeidelse og implementering av ny studieplan

Bente Monica Aakre, instituttleder og leder av programgruppen for utarbeidelse av Forskrift om nasjonal retningslinje for optikerutdanning

omfattet av RETHOS- arbeidet. Dette betyr at vi skal forholde oss til «Forskrift om nasjonal retningslinje for optikerutdanning» for studenter som begynner høsten 2021. Dette har krevd en revisjon av studieplanen, med særlig fokus på de kompetansene som er felles på tvers av alle helse- og sosialfaglige utdanninger i to emner som undervises i henholdsvis andre og tredje studieår (Optometri og samfunnsfag og Samfunnsopptometri).

I tillegg til implementeringen av de felles læringsutbyttebeskrivelsene har revideringen av studieplanen økt fokus på kunnskapsbasert praksis. Dette innebærer at studentene i enda større grad vil få opplæring i å ta faglige avgjørelser basert på forskningsbasert kunnskap, erfaringsbasert kunnskap og pasientens ønsker og behov i en gitt situasjon. Dette skal øke kunnskapsnivået etter endt utdanning, bedre hvordan de som optikere innhenter ny informasjon og faglig oppdaterer seg, samt øke kvaliteten rundt arbeidet de utfører og beslutninger de tar.

Flere av temaene nevnt over finnes til en viss grad allerede i optikerutdanningen, men i ny studieplan blir disse tydeligere og mer vektlagt. Det er samtidig viktig å understreke at grunnkompetansen til en optiker utdannet etter ny studieplan, vil være tilsvarende den som eksisterer i dag. Imidlertid favner

dagens optikerutdanning faglig svært bredt, og det lar seg ikke gjøre å legge til nye kompetanser uten å ta stilling til og gjøre en vurdering av de kompetansene som allerede eksisterer.

I revideringen av studieplanen for bachelor i optometri har alle emner blitt gjennomgått. Studentrepresentanter, representanter fra bransjen, undervisere og veiledere har alle blitt rådført om innholdet i studieplanen. Ut fra disse rådene har noen emner fått et tilsvarende innhold som tidligere, mens andre har gjennomgått større endringer. For eksempel har noen temaer innen optoteknikk blitt nedskalert for å være mer avstemt med arbeidshverdagen for de fleste optikere, mens andre temaer, som mer avanserte øyehelseundersøkelser og mindre vanlige øyepatologiske tilstander, nå skal undervises på masternivå. Formstabile kontaktlinser og spesiellinser blir også kun på masternivå. Det kommer isteden til å bli et enda tydeligere fokus på viktige basiskompetanser som en optiker bør ha. Dette innebærer en styrking av forståelse av brytningsfeil og binokulært syn og hvordan disse for hver enkelt person korrigeres med briller, kontaktlinser eller enkel sam-synstrening. Videre vil det være et enda tydeligere fokus på forståelse av grunnleggende biomedisinske emner, bruk av diagnostiske medikamenter og hvordan forholde seg til de mest vanlige og de

mest synstruende tilstandene. Praksis i optometrisk virksomhet er beholdt slik det har vært de siste årene med totalt 10 uker ekstern praksis gjennom studieløpet.

Samstemt undervisning og studentaktive læringsformer blir viktig i den nye studieplanen. I samstemt undervisning er det tydelig sammenheng mellom hvilke undervisningsformer og vurderingsformer som benyttes ut ifra hvilke læringsutbytter som skal oppnås. Dette vil føre til bedre helhet, oversikt og struktur gjennom hele studieforløpet. De studentaktive læringsformene skal motivere til større engasjement og føre til at studentene bedre forstår sin egen rolle i læringsprosessen. Samstemt undervisning og studentaktive læringsformer vil kunne bidra til økt læringsglede og økt kunnskap og forståelse både under og etter endt studieforløp.

Fokuset under utarbeidelsen av ny studieplan var å sikre at ferdigutdannede optikere får en utdanning som gjør at de oppnår den kompetansen som er nødvendig for å kunne arbeide selvstendig som optiker i Norge under de retningslinjene som er gitt av myndighetene. Vi ser frem til å fortsette arbeidet med det nye studieprogrammet og ikke minst til å ta imot høstens nye bachelorstudenter! 📍

AKTUELLE LENKER:

RETHOS sin side: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyere-utdanning/utvikling-av-nasjonale-retningslinjer-for-helse-og-sosialfagutdanningene/id2569499/>

Forskriften: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2020-01-03-20>

Ny studieplan: https://www.usn.no/studier/studie-og-emneplaner/#/studieplan/BACHOPTO_2021_H%C3%98ST

BLÅTT LYS, FRIE RADIKALER OG AMD

TEKST: MERETE BØE

Hva vet vi, hva er sammenhengen og hva er maculapigmentet sin rolle i beskyttelsen av retina? Dette var essensen i webinarret med PhD Shelby Temple som har brukt de senere årene på å forske på hvordan AMD påvirkes av blått lys.

Shelby Temple er grunnleggeren av azulOptics som blant annet er utvikler og produsent av MP-Eye, som omtales senere. Det er et apparat som enkelt kan måle og kartlegge tettheten av maculapigment hos pasienten. Dette er et viktig tema for optikere da de fleste av oss utsettes for det blå lyset fra digitale enheter.

Noe som er helt sikkert er at dersom vi blir gamle nok, vil alle utvikle AMD i en eller annen grad. Temple mener at vi i dag er på samme kunnskapsnivå i forhold til blått lys og påvirkningen av AMD, som det vi var på 1960-tallet med røyking og sammenhengen med lungekreft. Det er få eller ingen evidensbaserte studier på dette området, da det ikke er etisk riktig å utsette informanter for risikoen forbundet med dette. Til tross for dette vet vi med sikkerhet at det blå lyset danner frie radikaler som igjen forårsaker AMD.

Lys kan også beskrives som partikler. Alle fotoner bærer med seg en viss mengde energi, og det er en vesentlig høyere fotonenergi i lys med bølgelengde 400nm enn ved 600nm.

Blått lys kan danne frie radikaler ved at det skjer en reaksjon i mitokondriene i retina og det dannes lipofuscin. Det skjer en fotokjemisk skade som påvirker proteiner og enzymer i retina ved at proteinkjeden i RNA og DNA endres. RNA kan regenereres, men ikke

LITT FYSIKK

Lys består av både bølger og partikler. Hvitt lys består av alle bølgelengder fra 400 nm til 700nm. Siden blått lys har kortere bølgelengde finner vi det i den nedre del av skalaen. Blått lys har kortere bølgelengde, bøyes mer og har mer elektromagnetisk energi. Det settes noen kunstige grenser når vi skal dele opp lyset i farlige og ufarlige bølgelengder, og grensene er ikke absolutte. Lys kan også beskrives som partikler. Alle fotoner bærer med seg en viss mengde energi, og det er en vesentlig høyere fotonenergi i lys med bølgelengde 400nm enn ved 600nm.

alle endringer i DNA kan repareres. Det fleste celler i kroppen byttes ut, men cellene i retina regenereres ikke. Cellene i øyet kvitter seg med avfallsstoffer i øyet, men dersom de ikke får resirkulert dette materialet vil det akkumuleres i cellene.

Mange studier viser hvordan blått lys kan skade øyet over tid. Dette er studier som går over mange år, og det kan være vanskelig å måle akkumulerte resultater. Det er mange studier på dyr som bekrefter dette, men studier på mennesker tar lang tid. Det er mange ulike studier som kan virke forvirrende med ulike resultater.

Fotokjemisk endring bygger seg opp over tid og har lang utviklingstid. Det

skilles mellom Type 1 og type 2. Type 1 er lav intensitet over en lang periode. Type 2 er høy intensitet over en kort periode.

Blått lys er skadelig for retina. Reduksjon i eksponering av blått lys reduserer risikoen for AMD. Eksponering =intensitet x tid, 1 time mot sola er det samme som x-antall timer mot en skjerm.

Fra naturens side er vi også beskyttet. De korte bølgelengdene skal normalt sett ikke nå retina da linsa i øyet blokkerer ca 99 % av alt blått lys. De maculære pigmentene kan variere i konsentrasjon i øyet og fra person til person.

Det kan være aktuelt å gi råd og veiledning om diett, solbeskyttelse som caps og briller, slutte å røyke og vektreduksjon.

I tillegg til å absorbere lave bølglengder er funksjonen til maculære pigmenter å redusere blinding. Lavere pigmentering gir mer blinding og dårligere kontrastsyn. I øyet har vi også en stor forekomst av dette naturlig, men en kan oppnå en økning i pigment fra maten vi spiser. Grønnsaker med mørk grønnfarge er gunstig, men den største forekomsten finnes i mais tortilla og mais chips.

MACULÆR PIGMENTERING OG RISIKO FOR AMD

Kronisk utsettelse for blått lys er en årsak til utvikling av AMD. Det er en klar link mellom risikofaktorer for AMD og maculær pigmentering. Maculære pigmenter reduseres med økende alder og det er en risikofaktor for utvikling av AMD. Røyking gir også en reduksjon i maculær pigmentering. Studier med aper hvor en gruppe fikk normal diett og den andre en ugunstig diett, viser at de som fikk normal diett, hadde samme utvikling av druser som

kontrollgruppen. De som fikk en ugunstig diett, utviklet druser ved vesentlig lavere aldre.

Lav maculær pigmentering har nesten like stor risiko for utvikling av AMD ved eksponering for blått lys som ved røyking.

MÅLING AV MACULÆR PIGMENTERING

Det er ingen sammenheng mellom pigmentering i hud/hår og maculær pigmentering. Eneste mulighet til å finne ut dette er å måle. Det er flere måter å gjøre dette på, men de fleste har vært basert på en kirurgisk fjerning av retina. I de senere årene har det vært forsøkt med flere metoder, men alle har hatt sine ulemper. De har enten vært tidkrevende eller lite egnet i klinisk praksis.

MP-Eye er et enkelt screeningsverktøy for måling av maculær pigmentering. Alle i en klinisk praksis kan betjene instrumentet, og det kan utføres på

alle aldre. Det er raskt å bruke, og målingen tar mellom 1-3 minutter.

Hvilke tiltak kan optikere anbefale:

Det er flere verktøy som kan redusere eksponering for blått lys. Brille- og solbrilleglass er naturlig å anbefale. Alle solbriller skal være CE-merket og kutte bølglengder på under 400nm. Gode solbriller er derfor en god investering.

Det kan være aktuelt å gi råd og veiledning om diett, solbeskyttelse som caps og briller, slutte å røyke og vektreduksjon.

Det er ingen behandling for AMD så det beste vi kan gjøre er å beskytte oss for blått lys.

Siste tips er å droppe skjermtid og å redusere fargetemperaturen på belysningen 1-2 timer før en legger seg. ●

OPTIKEREN ER EN KUNNSKAPSMEDARBEIDER

TEKST: ARNE HALVORSEN, OPTOTEAM

Et selskap er i virkeligheten menneskene som jobber der – deres kunnskaper, evner og ikke minst deres relasjoner.

$$\begin{array}{r}
 + \\
 \hline
 = \text{MER ENN } 2
 \end{array}$$

Da er det viktig å ta inn over seg at de gamle ideene om medarbeiderlojalitet ikke gjelder lenger. Kunnskapen er bærbar, og bruken er ikke begrenset til et smalt spesialfelt eller en bransje. På en måte er kunnskapsarbeidere mer å regne som uavhengige kontraktører enn som ansatte. De verdsetter sin kunnskap og kompetanse og anerkjennelsen som følger med, i like stor grad som, om ikke mer enn, jobbene sine. De forventer god kompensasjon for arbeidet sitt og insisterer på en mye større grad av autonomi, selvledelse og respekt. De responderer bedre på prestasjonsstandarder knyttet til egen ekspertise enn på disiplin og krav som pålegges ved tradisjonell ledelse.

Selv fikk jeg kjenne på hva det vil si å lede en kunnskapsorganisasjon på slutten av 1980-tallet. Det ble en langt større overgang enn jeg hadde trodd med solid bakgrunn fra ledelse i handels- og industriselskaper. Lærekurven ble bratt og spennende. Etter det har utvikling og lederskap av kunnskaps-

arbeidere vært et område jeg har hatt stor interesse av å utforske. De fleste organisasjoner beveger seg i retning kunnskapsorganisasjoner. Innslaget av kunnskap som styrende ressurs er stadig økende, og den som veier tyngst ved verdifastsettelsen av et selskap.

Dog får du ikke føre opp investeringer i kunnskap og opplæring i balansen. Det er selvfølgelig knyttet til at kunnskap er bærbar og at de som besitter kunnskapen fritt kan ta den med seg til et annet sted og fortsette sitt virke der. Sånn sett ville det bli en ganske luftig balansepost. Optikere er definitivt å regne som kunnskapsarbeidere og må behandles deretter.

Balanseforholdet mellom ansatte og arbeidsgiver har endret seg. I dag trenger vi våre optikere mer enn de trenger selskapet. Det er ikke så vanskelig å begripe det med hodet, men sannheten er at vi ikke har forstått det før det gir seg utslag i praktiske handlinger. Uansett handler det ikke om et hierarkisk

forhold, men mer om et partnerskap hvor den gjensidige nytten gjør at 1 + 1 blir mer enn 2. Det krever fokus på felles interesser i det daglige og en samtale om egeninteressene en gang iblant. Egeninteressene blir jo ikke borte i et partnerskap. Det var ikke tanken. Vi må spørre oss selv hele tiden hva vi gir kunnskapsarbeideren og hva som får han eller henne til å bli værende i stedet for å forsvinne for å bli uavhengig leverandør. Vi tror det er mulighetene de får og menneskene de har mulighet til å jobbe sammen med som gjør at de blir værende. Det er ikke pengene. Selskapet må ha et formål og en visjon de kan være stolte av og som de kan identifisere seg med. Blind lojalitet finnes ikke lengre. En organisasjon må vinne lojaliteten til de ansatte hver eneste dag.

På en måte er kunnskapsarbeidere mer som uavhengige kontraktører å regne enn som ansatte. De legger ikke igjen jobben på arbeidsplassen, de tar den med hjem. Langs tiden flytter de på seg og arbeider for flere forskjellige selskaper, ofte også i forskjellige funksjoner. De verdsetter sin kunnskap og kompetanse og anerkjennelsen som følger med, i like stor grad som, om ikke mer enn, jobbene sine. De forventer god kompensasjon for innsatsen, og de ønsker en langt større grad av autonomi, selvledelse og respekt. Ledelse handler om mennesker, ikke teknikker og prosedyrer. Lederens engasjement er avgjørende.

Etter min mening krever kunnskapsarbeideren en ny type ledelse. For en kunnskapsarbeiders effektivitet og produktivitet er evnen til å gjøre de

riktige tingene langt viktigere enn å gjøre tingene riktig. Ikke bare må en kunnskapsarbeider få tingene gjort. Han eller hun må også bestemme seg for hvilken jobb som skal gjøres. Det stiller krav til kunnskapsarbeideren om innsyn i sin egen verdiskapning, og de må stadig stille spørsmålet; Hva må gjøres nå? Kunnskapsverdenen endrer maktbalansen mellom organisasjoner og individer. Ikke desto mindre trenger de fleste mennesker organisasjoner. Ikke så mye på grunn av lønnsloppen, men for å kombinere sin ekspertise med andre menneskers utfyllende ferdigheter, kunnskaper og relasjoner. De trenger kolleger, og de trenger å kunne måle effekten de har.

Det som behøves er et lederskap av koordinerende og tilretteleggende karakter. Langt mer enn å kunne peke med hele hånden for å fortelle hvor skapet skal stå. Men kjære leder fortvil ikke.

Koordinering og omsorg har alltid vært, og er, betydelige maktkilder. Når sønnene har blitt et halvt hode høyere enn far og mye sterkere, er det fortsatt en person i familien som beholder makten. Det er mor som ofte har vært familiens koordinator og omsorgsperson, selv om det nok også er en modell som er i ferd med å flate ut. Kan det være en av årsakene til at det ropes så mye på flere kvinnelige ledere?

Har du struktur og prosesser i din organisasjon som tar hensyn til at kunnskapsarbeiderens bidrag og produktivitet blir størst mulig?

I kunnskapsøkonomien må ledelsen gjøre bruk av hver medarbeiders fokus og innsats best mulig fordi tiden er kapasitetsbegrensningen. Vellykkede virksomheter skaper betingelser som gjør det mulig for de ansatte å utføre sitt arbeid best mulig. Kanskje viktigst

av alt – og som få ledere vier mye oppmerksomhet – er å sette kunnskapsarbeidere i stand til å gjøre det de er betalt for. For optikere, gjennomføring av synstest.

Det første skrittet er ganske enkelt ikke å gå i veien. Fjerne unødvendige aktiviteter som andre kan gjøre og som spiser opp dagen og avbryter tankerekken. Mange velmenende organisasjonsmekanismer blir fort til kraftfulle produktivitetstyver, for eksempel uviktig e-post og faste møter som gir lite. Ledelsen bør gå regelmessig gjennom hvordan folk bruker tiden sin på arbeidet og eliminere uvesentlige elementer som fjerner fokus og spiser opp tiden. Frigjøring og mobilisering av menneskelig energi, ikke symmetri og harmoni, er hensikten med en organisasjon. Men viktigst av alt, organisasjonen er til for å skape en kunde. ●

ER DU KLAR FOR EN SPENNEDE JOBB HOS OSS?

Essilor Norge er i stadig vekst, og derfor søker vi etter en Account Manager for brilleglass.

Vi søker primært etter en optiker, og søkere fra optisk bransje, med solid kommersiell legning, og som er sulten på nye utfordringer.

Høres dette interessant ut, ta kontakt med vår Salgssjef, John Hansen på tlf +47 922 97 969, eller HR ansvarlig, Tom Winger på tlf +47 917 10 740

Ytterligere informasjon om stillingen og søknadsfrist finner du på: Finn-kode 227157542

Bransjenytt

STUDIO EYEWEAR

I august ble merket Studio Eyewear lansert. Det er et nytt svenskdesignet merke hvor premierekolleksjonen består av 16 innfatninger i italiensk acetat. Fargene spenner fra svart og beige til krystall med aksentfarger som oransje, jadegrønn og akvamarin. Studio Eyewear henvender seg til stilbevisste kvinner som tør å ta plass og synes.

I løpet av to år har merket vokst fram som et eksperiment med farger og former. Man har jobbet med transparens i materialet for å la brukerens egne farger skinne igjennom.

Anna Mälstad, Studio Eyewears kreative sjef og designer, har hatt sin fargerike mamma som et av forbildene og sier hun lenge har drømt om innfatninger for kvinner som tør å ta plass og ikke ber om unnskyldning eller har behov for å behage omgivelsene. Hun synes det er spennende å få presentere den første høst/vinterkolleksjonen.

Innfatningene lages i et begrenset opplag og leveres i eksklusiv forpakning med illustrasjoner av Stina Wirsén.

KUNOQUIST

Høstens kolleksjon fra svenske KunoQuist består av 14 damemodeller og 7 modeller for herrer. Damekolleksjonen er oppdelt i en moderne og en tradisjonell del. Man ser både metall og acetat. Designeren har jobbet med den duse fargeskalaen og utnyttet transparensen i acetatfrontene. Tre store innfatninger av metall har navnene Blastin, Freydis og Fenja. Blastin (se under) har en butterfly-fasong med Yves Klein blåfarge som lyser opp til tross for den tynne rammen. Høsten 2021 kan vi behøve en sterk farge etter en lang periode med venting og forsiktighet også innenfor moten.

For herrene er det rene metallinnfatninger og også kombi-innfatninger med acetat i fronten. Palter har en rund form som kan være unisex. En av dem kommer i samme blåfarge som damemodellen Blastin. Ellers kommer blant annet Assur som er en rund titaninnfatning og Bearsvit som er en mer sportslig brille.

KRYSSORD

LAGET AV: ROLF BANGSEID

				TRAKOM ER DET	↓	RIER BIBEL- DEL	↓	UNGER	↓	SYNS- SKARP- HET	STATS- MANN †	FUGLER BARNE- VÆRELS- ENE	↓			
				→				→								
				SPISE				SKIKK- ENE FLATE- MÅL								↓
				LEGEMS- DEL		UNDER- SØKER TANGE										
	↘			SLIK BLE LANDS- MØTET GJENNOM- FØRT				HYLER					↓			
SYNS- REDUK- SJON	↓	KJ. TEGN GULL	ROMER- TALL 100 FROSSET VANN		BETAL- INGS- NUMMER			PROVINS I SAUDI- ARABIA BÅT					ROMER- TALL 1000			
MÅNED				VÆSKE SKOGS- VEI					STAT	JAPANSK SKUE- SPILL			NESTE ÅR (FORK.)			
KJØRE- TØY				SØNN AV (IRSK)	→	UT- STRØM- MING					KRAV, STREV 0,981 BAR					
NÆR- SYNT- HET		FORPLIK- TELSE	LITEN BOLLE KARTONG							PLASS, SCENE TITTER						
	↘				NORD- MANN	KJ. TEGN PB	SMØR- BRØD- ENE						TOPP- KORT			
ØY				RUSSISK ELV HAST			BILKJ. TEGN ØSTER- RIKE	MÅNE- FASE EU TIDL.			FUGLE- BAND	↓				
ÅPNING I IRIS DATA- SKJERM							STYRE				VOKSE, ØKE					
	↘												←			
													←			

VISSTE DU AT:

Rekordmange studenter fikk tilbud om studieplass i høst og nærmere 100 tok fatt på optikerutdanningen 17. august. Det var rundt halvparten av dem som hadde optikeryrket som førstevalg.

LØSNING NO 3:

LEVERINGSKLARE BRILLER
I REISEKOFFERTEN

VINNERNE ER:

10 FLAXLODD:
Jesper
Gjerde Åsenden
BERGEN

5 FLAXLODD:
Aida Jahangiri
OSLO

FINNER DU SETNINGEN?

- 1. PREMIE:** 10 FLAXLODD
- 2. PREMIE:** 5 FLAXLODD

TO VINNERE TREKKES BLANT DE SOM SENDER INN RIKTIG LØSNING. NAVN PÅ VINNERE OFFENTLIGGJØRES I NESTE UTGAVE AV OPTIKEREN.

LØSNINGEN SENDES TIL:
dag@optikerforbund.no eller
redaksjonen@optikerforbund.no
innen 17. september 2021.

Bransjenytt

NYANSETTELSE RODENSTOCK

Ole Havnes

Rodenstock Norge har ansatt ny selger for innfatninger.

Ole Havnes er ansatt som Key Sales Representative for Rodenstock Norge. Han har flere års erfaring fra bransjen gjennom mer enn 16 år og har jobbet med flere merkevarer. Ole vil ha ansvaret for salg og promotering av Rodenstock, Rodenstock Young og Porsche Design innfatninger – både sol og RX.

«Vi er veldig glade for å få Ole med i teamet vårt. Han vil kunne bidra slik at våre kunder får suksess med våre merkevarer og sørge for at de har nødvendig kunnskap om våre innfatninger. Rodenstock er unikt ved at både glass og innfatninger kommer fra samme kilde. Slik sikrer vi oss at glassene passer perfekt til alle våre briller», forteller salg- og markedsdirektør Martin Rostrup.

Ole ser frem til å jobbe med sterke merkevarer fra Rodenstock og mener de har stort potensial i markedet. Rodenstock har vært igjennom en endring og fremstår som moderne og tidsriktig med meget god kvalitet og har design som passer de fleste. «Med over 140 år som sterk merkevare er Rodenstock fremdeles en inspirasjon i vårt marked. Porsche Design har alt en moderne og kresen forbruker kan ønske seg og er muligens den mest innovative designeren i brillemarkedet og på andre områder. Dette er et merke som er i kraftig vekst. Det skal bli gøy å jobbe med slike kolleksjoner og med et unikt solbrillekonsept», sier Ole Havnes. ●

SPECSAVERS TENKER NYTT

Truls-Erik Thomassen går til Specsavers etter 20 år i Thon Hotels. – Det blir spennende å prøve noe nytt, sier han.

Thomassen (41) har innehatt mange forskjellige stillinger i Thon-systemet som han nå får benyttet i stillingen som executive assistant i Specsavers.

– Jeg har alltid hatt sansen for Specsavers og posisjonen de har tatt som utfordreren i optikermarkedet. Jeg har fått lov til å gjøre mye spennende i Thon Hotels og er evig takknemlig for det, men nå gleder jeg meg til å supportere ledergruppen i Specsavers, sier Truls-Erik.

Det skjer også endringer i ledergruppen hos Specsavers. Netta Myhren begynte hos optikerkjeden i 2016 og tar nå steget opp fra local marketing manager og til ledelse av markedsavdelingen, som head of marketing.

Finansavdelingen har ansatt Kjell Egil Tvedt (44) i rollen som business controller. Han har erfaring fra Synsam, Norsk medisinaldepot og Bring.

Den internasjonale optikerkjeden holder solid fokus på den kliniske kvaliteten i sine øyehelsetjenester. Derfor er Lars Gulbrandsen (57) ansatt som clinical performance consultant. Lars er optiker og har bred erfaring fra bransjen.

Administrerende direktør i Specsavers, Henning Eriksen, er svært fornøyd med nyansettelsene på servicekontoret, som er ansvarlig for å støtte franchisetakerne i deres daglige drift.

– Vi står godt rustet for fremtiden og den økte konkurransen som vi vet kommer. Den skal vi møte på en god måte, samtidig som vi også tar nye markedsandeler. I tillegg styrker vi retail-teamet med ansettelsen av May Britt Akselsen. Hun har lang erfaring innenfor retail og ledelse og bringer med seg masse relevant kompetanse, fastslår Eriksen. ●

GOD STEMNING: Specsavers-leder Henning Eriksen, er fornøyd med ansettelsen av Truls-Erik Thomassen som executive assistant. Ansettelsen er en av flere nyansettelser hos optikerkjeden.

NY ADMINISTRERENDE DIREKTØR I ZEISS

Niklas Olsson blir ny administrerende direktør i ZEISS Vision Care Nordic

Niklas Olsson

Niklas Olsson er utnevnt til ny administrerende direktør i Carl Zeiss Vision Nordic. Niklas har jobbet i ZEISS siden 2016 i en rekke viktige roller, sist som nordisk salgssjef.

“Jeg gleder meg veldig til å lede denne meget dedikerte organisasjonen som jobber for å hjelpe kundene våre med å nå sine mål gjennom innovative produkter og tjenester. Markedet er i en overgang der forbrukerne forventer mer av kundeopplevelsen. Omni-channel, det å koble den digitale og den fysiske kundeopplevelsen, er en forutsetning for å lykkes i dag, og det er noe vi jobber for å hjelpe kundene til å lykkes med,” sier han.

Niklas vil være stasjonert på selskapets hovedkontor i Malmö, men har som mål å bli sett mye i det nordiske markedet.

“ZEISS er et unikt selskap på mange måter. Vi eies 100 % av en stiftelse og ikke av kortsiktige aksjonærer. Vi kan derfor jobbe langsiktig og reinvestere overskuddet i forskning for å utvikle nye banebrytende produkter og tjenester. Jeg er veldig stolt over å ha fått anledning til å ta ansvaret i et selskap som alltid har vært tydelig på at vi ikke skal gå inn i detaljhandelen, men i stedet ha som mål å vokse sammen med våre kunder.” Niklas tiltrådte stillingen 1. juli. 🍷

Interoptik er en av landets ledende optikerkjeder med 73 butikker og en omsetning på 700 millioner kroner. Hos Interoptik møter du eksperter som tar ansvar for din øyehelse. Vi brenner for fag og kundeservice, og har stor kunnskap om produkter og merkevarer. Vi skal være kundens personlige optiker, som alltid finner de beste synsløsningene.

Vi søker optiker til Interoptik Sortland

Vesterålen er Hvalens kongerike og et Hikers Paradise! I tillegg til flotte muligheter på fritiden, får du jobbe hos en optiker med svært høy fokus på fagkompetanse og service. Vi er et faglig sterkt team med erfarne kolleger som ønsker oss enda en optiker. Vil du være kundens ekspert innen øyehelse sammen med oss?

Vi søker deg som:

- Vil utvikle deg, er nysgjerrig på ny kunnskap og teknologi og vil ta det i bruk.
- Er serviceinnstilt og positiv og gir kunden den optimale serviceopplevelsen.
- Ønsker varierte arbeidsoppgaver, alt fra synsundersøkelser på barn til tilpasning av spesiellinsler og tørre øynekonsultasjoner.

Vi har en innholdsrik utstyrspark der du kan jobbe med OCT, Optomap og Perimeter. Hos oss får du mulighet til selv å påvirke din egen arbeidshverdag. Vi setter din fagkompetanse høyt.

Vil du spre fagkunnskap og god kundeservice med oss? Vi gleder vi oss til å høre fra deg!

Har du spørsmål, ta gjerne kontakt med daglig leder og optiker MSc Werner Ramstad, telefon: 76 12 21 62, e-post: werner.ramstad@interoptik.no

Utllysning og søknadsskjema finner du på: www.interoptik.no/karriere

JOIN	OUR	TEAM
------	-----	------

Become part of our international sales team and support us as an Independent Sales Representative, Agent or Distributor in the NORDICS.

For further information about your application please get in contact with us.

+49 (0) 211 55 95 100
office@duesseldorf-eyewear.com

OPTIKER SØKES TIL VÅRE AVDELINGER I BERGEN

Ønskede kvalifikasjoner

- Optiker med linsekompetanse
- God kundeforståelse/flink til å se kundens behov
- Initiativrik og ansvarsbevisst
- Positiv og lærevillig
- Gode samarbeidsevner

Vi tilbyr

- Spennende optikerjobb hvor kvalitet, service og mote står i fokus.
- Muligheter til faglig og personlig utvikling
- Konkurransedyktige betingelser

Søknad sendes snarest til

annette@oyeoptikk.no merket med Optiker

Om arbeidsgiveren

Øyeoptikk Nils Teigland har sin opprinnelse fra 1961, og i dag består Øyeoptikk AS av 3 butikker i Bergen. Øyeoptikk AS er medlem av optikerkjeden Optikk som er en kjede med høy faglig kompetanse og tett samarbeid.

ØYEOPTIKK
TEIGLAND

Vi søker optiker i 80 – 100 % stilling til Askøy

15 min kjøretur fra Bergen

Kleppestø optikk ønsker å styrke teamet med en energisk og engasjert optiker med lidenskap for faget. Vi kan tilby nytt, moderne utstyr og dyktige kolleger. Samt frihet til å fokusere på egne faglige interesser, og påvirke vårt produktutvalg slik at våre kunder alltid kan tilbys de beste løsningene.

Spørsmål om stillingen, og søknad kan sendes til therese@kleppesto-optikk.no

Kleppestø Optikk
Tlf: 56 14 30 50 - Kleppestø Senter
www.kleppesto-optikk.no

ANNONSERE HER?

Kontakt
stina@optikerforbund.no
innen 17. september

Ønsker du et steg videre i optikerkarrieren?

Interoptik har Norges mest fornøyde optiker kunder

Interoptik best av fire optikerkjeder i Norsk Kundebarometer 2021. Et forskningsprosjekt ved Handelshøyskolen BI. www.kundebarometer.com

Interoptik Optika er en veletablert optikerbutikk i Drammen gjennom over 90 år. Vi er en av Norges største optikerbutikker med ni optikere, hvorav tre med mastergrad. Vi tilbyr avanserte kliniske tjenester og har tett samarbeid med øyeleger, PPT og annet helsepersonell. Hos oss får du god mulighet til å bli ekstra godt kjent kundene og tilby det beste innen øyehelse.

Hos oss får du:

- Et godt arbeidsmiljø med et innarbeidet team og god faglig kompetanse
- Kurs og faglig oppdatering gjennom hele året
- En avansert utstyrspark, inkludert E-Eye, Tearlab, OCT, Optomap, Keratograf, Topograf og Perimeter
- Varierte arbeidsoppgaver, alt fra synsundersøkelser på barn til tilpasning av linser og tørre øynekonsultasjoner
- Mulighet til selv å påvirke din egen arbeidshverdag
- Og ikke minst: - En kjede med et stort bankende hjerte for faget!

Vi investerer i klinisk utstyr og etterutdanning. Vi jobber med generell optometri, barn og syn, synstrening, behandling av tørre øyne, svaksyntoptikk, avanserte linsetilpasninger som myoptikkontroll/ Ortho-k, sclerallinser og keratokonus.

Du applauderes du når du tar initiativ til kurs, etterutdanning, søken etter kunnskap, engasjement i NOF og andre faglige "råd" og utvalg. Vi deltar på kurs og konferanser, fagdager og messer i inn og utland.

Er du en dyktig kliniker som brenner for å hjelpe folk med deres behov innen øyehelse og gi god synsrådgivning, gleder vi oss til å høre fra deg!

Søknadsfrist: 20. september.

Ta gjerne kontakt med Tore Dalen for mer informasjon.

E-post: tore.dalen@interoptik.no eller tlf. 32 27 78 00.

Skann QR-koden med mobilkamera for søknadsskjema

interoptik

Interoptik er en av landets ledende optikerkjeder med 73 butikker og en omsetning på 600 millioner kroner. Hos Interoptik møter du eksperter som tar ansvar for din øyehelse. Vi brenner for fag og kundeservice, og har stor kunnskap om produkter og merkevarer. Vi skal være kundens personlige optiker, som alltid finner de beste synsløsningene.

Sammen for bedre øyehelse

Faget vårt endrer seg raskere enn noen gang.
Bli med oss på å styre utviklingen!

Uansett hva dine ambisjoner er, skal vi hjelpe deg videre. Specsavers er verdens største privateide optikerkjede med 83 butikker i Norge. Vi gir deg mulighetene du trenger for utvikling, både for deg som ønsker å jobbe som optiker og deg som ønsker å bli partner.

Jobb for oss i Kristiansund, Harstad, Tromsø, Alta, Mosjøen, Mo i Rana, Tiller (Trondheim), Orkanger, Sogndal, Knarvik, Kristiansand, Ski.

Er du optiker med ambisjoner om å eie din egen butikk?

Nå er det muligheter for partnerskap flere steder i landet.
Ta kontakt med Kjetil Ramsland på 93242108 for mer informasjon.

 join.specsavers.com/no

Specsavers

Har du en Interoptiker i deg?

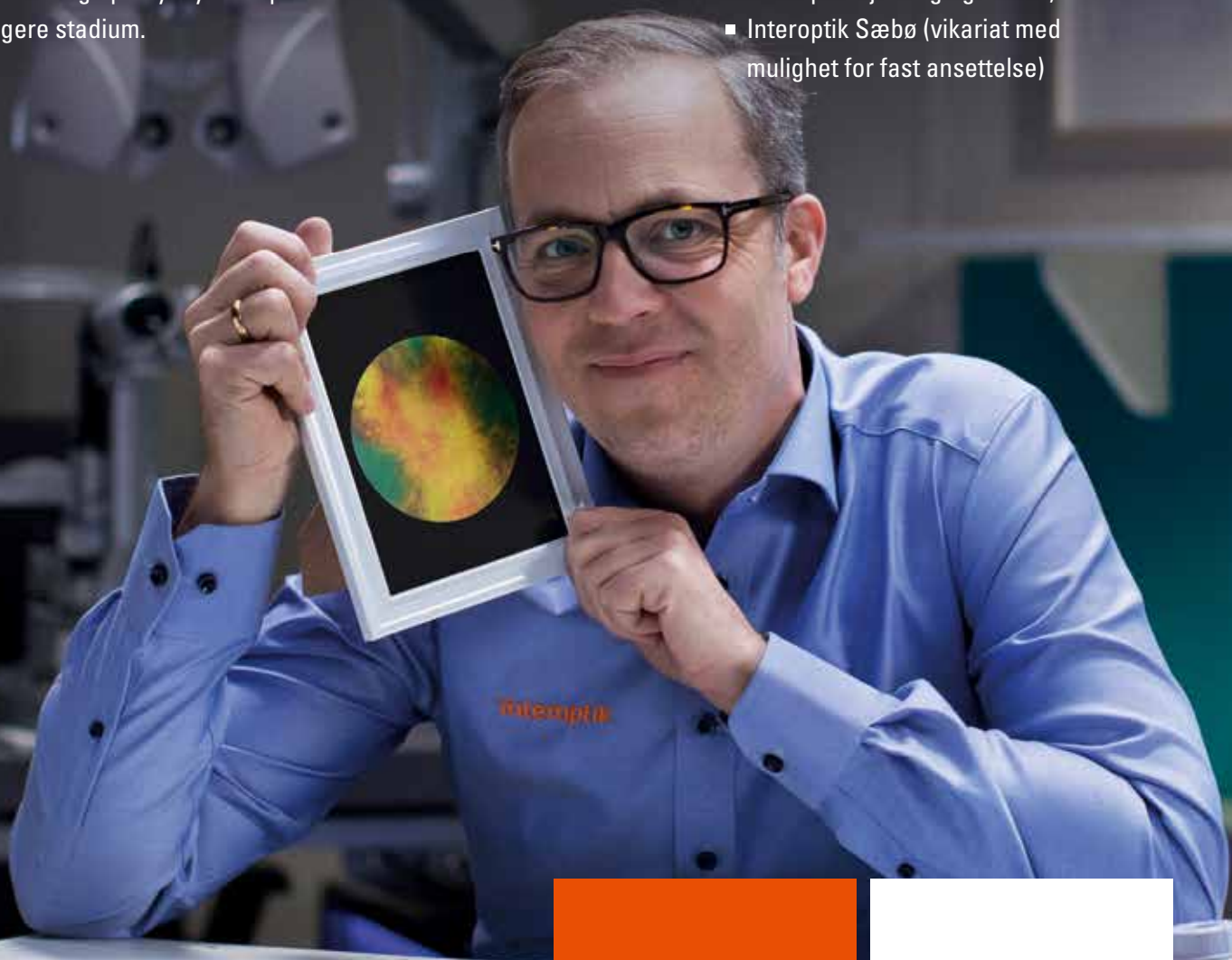
Brenner du for faget og deler vår visjon om å **bli kundens personlige optiker?**

Som Interoptiker kan du tilpasse synsundersøkelsen personlig til hver enkelt pasient. Det settes av god tid til hver synsundersøkelse så du får brukt din verdifulle kompetanse til å gjøre det du kan best – en synsundersøkelse er tross alt ikke gjort unna på et blunk.

Interoptik har som mål å ha det beste utstyret. Derfor kan du tilby dine pasienter spesialtilpasset synsundersøkelse med den nyeste teknologien på markedet. Med tilgang til både optomap og OCT har du de beste forutsetningene for å avdekke tegn på øyesykdom på et enda tidligere stadium.

Vi søker dyktige optikere til:

- Interoptik Andresen, Lillehammer
- Interoptik Bakketeig Øyrane Torg, Bergen (vikariat med muligheter)
- Interoptik Geilo
- Interoptik Horisont, Sartor (butikksjef)
- Interoptik Jessheim
- Interoptik Kjølborg, Lillestrøm (butikksjef)
- Interoptik Optika, Drammen
- Interoptik Ramstad, Sortland
- Interoptik Sjøhaug og Sande, Trondheim
- Interoptik Sæbø (vikariat med mulighet for fast ansettelse)

Hvem er vi? Sjekk:
[www.interoptik.no/
nykollega](http://www.interoptik.no/nykollega)

Interessert? Sjekk:
[www.interoptik.no/
karriere](http://www.interoptik.no/karriere)

interoptik

DET FINNES OPTIKERE. OG DET FINNES INTEROPTIKERE.

Interoptik best av fire optikerkjeder i Norsk Kundebarometer 2021.
Et forskningsprosjekt ved Handelshøyskolen BI. www.kundebarometer.com

I Brilleland får du en personlig mentor 24/7

Når du begynner i Brilleland, får du som nyutdannet optiker din personlige mentor. Vi tar godt vare på våre nye kolleger. God faglig utvikling, karrieremuligheter og et godt og inkluderende arbeidsmiljø er blant våre viktigste prioriteter!

En god start med støtte fra dyktige mennesker rundt deg, skaper trygghet i jobben din.

Hei, jeg er usikker på om pasienten min bør henvises, eller om jeg må følge han opp selv. Kan du hjelpe meg?

Mentor

Selvfølkelig! Jeg sjekker journalen og ringer deg opp.

Supert! Takk!

OG SCAN
SE FILM
OM HVORDAN

Vil *du* jobbe med oss?

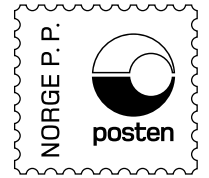

Trenger du deltidsjobb ved siden av studiene eller praksisplass når den tid kommer? Ønsker du å jobbe med dyktige kolleger og topp optisk utstyr? Send din søknad til personal@kroghoptikk.no.

«Fantastisk arbeidsmiljø, flinke kollegaer og ikke minst flotte kvalitetsprodukter gjør det gøy å jobbe i Krogh Optikk». -Aina, Krogh Optikk

Krogh Optikk

Returadresse:
Norges Optikerforbund
Øvre Slottsgate 18/20
0157 OSLO

NEW

SEAMLESS STABLE SIMPLE^{1,2,3,4}

BAUSCH + LOMB ULTRA®
MULTIFOCAL FOR ASTIGMATISM
CONTACT LENSES

1. ULTRA® Comfort Experience™ for Presbyopia Data Analysis Phase 1 + 2, 2017. 2. Bausch + Lomb ULTRA® Multifocal for Astigmatism stabilisation study. 3. Bausch + Lomb, 2013. Perceptions of Bausch + Lomb PureVision® 2 for Presbyopia (#815). Rochester. 4. Bausch + Lomb, 2016. A study to evaluate the product performance of two designs of soft toric lenses (#ROC2-16-016). Rochester.

Bausch + Lomb ULTRA is a trademark of Bausch & Lomb Incorporated or its affiliates. ©2020 Bausch & Lomb Incorporated or its affiliates.

ULT/EN/2011/299